Masarykova univerzita
Filozofická fakulta
Ústav české literatury a knihovnictví

Obor Český jazyk a literatura

Bc. Kateřina Janošková

POVÍDKA NA INTERNETOVÝCH LITERÁRNÍCH SERVERECH

Magisterská diplomová práce

vedoucí práce: Mgr. Miroslav Balaštík, Ph. D.

2008

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, s využitím uvedených pramenů a literatury. Také velice děkuji panu Mgr. Miroslavu Balaštíkovi, Ph.D. za trpělivé vedení a pomoc při tvorbě závěrečné práce.

V Brně dne 28. dubna 2008

_____

podpis autora práce

OBSAH

Úvod …… 3

INTERNETOVÝ LITERÁRNÍ SERVER JAKO PUBLIKAČNÍ PROSTOR ……. 5 - 22

1. Fenomén internetových serverů pro amatérskou literární tvorbu ...……..……... 6

1.1 Kritéria výběru serverů ……... 7

1.2 Charakteristika vybraných literárních serverů ……. 10

1.2.1 Totem ……..…… 10

1.2.2 Písmák ……... 12

1.2.3 Epika ……. 13

1.2.4 SASPI …… 14

2. Negativa literárních serverů ...……. 16

2.1 Problematika anonymity ……... 18

2.2 Problematika kvantity ……..……. 20

2.3 Problematika kritiky …….. 21

POVÍDKA NA INTERNETOVÝCH LITERÁRNÍCH SERVERECH ……... 24 - 62

3. Tematická klasifikace současné amatérské povídky na internetu …….……... 25

3.1 Realistická povídka ……..… 27

3.1.1 Povídka všedního dne ……...……..... 28

3.1.2 Povídka s milostnou tematikou ……. 33

3.1.3 Povídka existenciální ……..…… 36

3.2 Próza dobrodružná .. …….. 43

3.2.1 Fantasy povídka ……. 44

3.2.2 Sci-fi povídka …….. 48

3.3 Povídka satirická ……..…… 52

3.4 Povídka humoristická ..……... 56

4. Formální prvky syžetu ……...……... 59

4.1 Typologie vypravěče ……... 59

4.2 Jazyková rovina textu ……. 61

Závěr …….. 63

Bibliografie …… 65

Přílohy ……..... 73

Úvod

Motto: *„V kolika věcech se díváme,*
kam vlaje kouř,
místo abychom se dívali,
odkud vítr vane.“
K. Čapek

Vliv internetového média na současný stav české literatury byl v nedávné minulosti a stále je tématem mnoha diskusních polemik. Zaznívající hlasy skeptiků i optimistů nehledě na svá hodnotící stanoviska nepřímo dotvrzují, jak důležité postavení internet v současné době má a jak je nepravděpodobné, že by toto médium mělo v budoucnu ustoupit v praktickém využití do pozadí. Internet se stal běžnou součástí každodenního počínání jednotlivců i skupin, a co více, vedle zprostředkovávání běžných informací se začal etablovat také jako prostor pro uměleckou tvorbu, jako médium tvorby hudební, výtvarné i literární. Specifické postavení internetu formuloval ve svém článku již v roce 2003 Miroslav Vejlupek:

„Internet, potažmo kyberporstor nikdy nemohl být pouhým multimédiem – je životním prostředím biologické inteligence stejně jako inteligence technologického původu. Jejich vzájemné propojení je nevyhnutelné, otázka to nepříliš vzdálené budoucnosti.“[1]

Tento kyberprostor, využijeme-li autorova pojmu, se stal také předmětem našeho literárního zkoumání.

Naše práce si klade za cíl zmapovat prostředí internetových literárních serverů, na kterých amatérští autoři publikují svá literární díla, se zaměřením na publikované povídkové texty.

Jako první se pokoušíme formulovat v odborné práci funkci a s tím spojenou problematiku literárních serverů, která je provází po celou dobu jejich existence a bývá používána coby argument pro jejich negativní hodnocení. Tomuto tématu je vyhrazena úvodní část diplomové práce.

[1] VEJLUPEK, Miroslav: Literatura na Internetu? Ne. Internetová literatura (a související) II [online]. 2003 [cit. 27. dubna 2008]. Dostupné z: www.v-art.cz/chudove_koreny/r02c02/intermezzo/vejlupek/vejlupek.htm

Prvním artikulovaným problémem v prostředí literárního serveru je anonymita jeho návštěvníků, která skýtá pocit nezávaznosti autora vůči kvalitě svých publikovaných děl a vůči vlastnímu chování ve virtuálním prostředí vůbec. Druhý problém, který vymezujeme, je kvalita děl v kontextu jejich kvantity, vzájemné ovlivňování obou jevů. Pokoušíme se nalézt příčiny zahlcování literárních serverů díly kolísajících kvalit a definovat preventivní opatření, kterými by se takové situaci zamezilo. Absence odborného kritického hodnocení příspěvků publikovaných na serverech je třetím problémem, jímž se naše práce v rámci uvedení do problematiky literárních serverů zabývá. V tomto kontextu vymezujeme převládající charakter neodborné kritiky a pokoušíme se zdůvodnit nemožnost přítomnosti odborné kritické reflexe v daném virtuálním prostředí.

Náhodný výběr sta povídkových textů umožnil zrealizovat ve druhé části práce kvalitativní analýzu se zaměřením na tematickou klasifikaci zkoumaných děl. Povídky řadíme do jednotlivých kategorií na základě rozboru motiviky a kompozice, charakteristiky textů na rovině tematické i jazykové. K tomu slouží také poslední kapitola, pojednávající o pásmu vypravěče a procentuálním zastoupení jeho jednotlivých typů podle typologie F. K. Stanzela, spolu s charakteristikou jazykových prostředků textů.

Naše práce je sondou do dosud neprobádaného prostoru, který skýtá množství materiálu k literárnímu zkoumání. Výsledná suma poznatků plynoucích z tohoto kompletního rozboru by nám měla být východiskem k definování základních trendů, které se v povídkách publikovaných na internetových literárních serverech objevují. Není však naší ambicí přinést zobecňující odpověď na otázku, do jaké kvalitativní úrovně v rámci literární produkce zařadit amatérské povídky, protože množství textů na literárních serverech jakékoliv podobné hodnocení znemožňuje.

INTERNETOVÝ LITERÁRNÍ SERVER JAKO PUBLIKAČNÍ PROSTOR

1. Fenomén internetových serverů pro amatérskou literární tvorbu

V rámci vývoje počítačových technologií, kde důležitým mezníkem je období přelomu 80. a 90. let 20. století, došlo počátkem 90. let k expanzi **internetu** do mnoha oblastí. Internet se stal médiem využívaným v obchodní i osobní sféře, poskytuje mimo jiné prostor pro prezentaci a také pro sebeprezentaci. Důležitost jeho postavení ve fungování naší moderní společnosti je nepopiratelným faktem a existuje množství definic, jež se pokoušejí postihnout roli internetu co nejpřesněji. To však není naším cílem. Pojďme si nyní společně vytyčit prostor, v němž se naše práce bude pohybovat, a vyložit termíny, které nám tento pohyb umožní a usnadní.

Naše práce se zaměřuje na úzkou (úzkou v kontextu globálního využití internetu) oblast, kde se internetu využívá k „umělecké sebeprezentaci“, přesněji kde autor v prostoru internetu publikuje svá umělecká díla, ať už pod svým skutečným jménem, nebo pod přezdívkou.

Uměleckým dílem zde rozumíme výsledek autorské tvorby výhradně literární, nezabýváme se zde autorskými díly výtvarnými, fotografickými, hudebními či jinými.

Pojmem **autor (amatérský autor)** v této práci označujeme skutečné osoby, které tvoří literární díla a dosud je nepublikovaly jinde než na internetu, eventuálně publikovaly takovým způsobem, že se jim nepodařilo vyvolat reakci odborného literárního publika.

Prostor, který slouží k publikaci těchto literárních děl amatérských autorů, může být několikerého druhu. Mimo jiné může jít o autorské blogy či studentské stránky na webech škol. My se ale zaměříme na specifický druh internetového prostoru, kterým je **literární server**[2]. Literární servery slouží amatérským literátům k prezentování jejich uměleckých textů, přičemž autor je povinen projít registrací a stát se tak členem spolku (sdružení), jenž literární server provozuje. Servery tak disponují databází svých členů, kteří při registraci uvádějí své jméno (nejčastěji fiktivní, tzv. nick name - přezdívka) a zevrubné údaje, jako

[2] Termín „Server“ bylo převzato ze slova „Serve (sloužit)“, proto slouží celé síti k vykonávání tisku několika uživatelů, nebo jako souborový server pro aplikace nebo data, samozřejmě může pro uživatele zprostředkovávat i mnoho dalších služeb. In: http://cs.wikipedia.org/wiki/Server

například pohlaví, věk, město, oblíbená díla a autoři, oblíbené žánry atd. Na literárních serverech lze také nalézt databázi děl všech autorů, sahající od přítomnosti až do prvopočátků serveru, kdy byla zveřejněna první literární díla. Některé servery tak archivují díla svých autorů deset i více let (např. Písmák).

Obsah jednotlivých serverů se v zásadě příliš neliší. Akcentuje se zaměření na původní autorskou tvorbu literátů-amatérů, kteří by měli mít zájem využít prostoru serveru k zveřejňování svých děl a k následné diskuzi s ostatními členy. Jak si ukážeme v kapitole 1.2, žánrové spektrum, ve kterém je autorovi umožněno publikovat, užívá nejčastěji nepřesného dělení, v němž se mísí kritérium rozsahu s kritériem tématu a literárnědruhové příslušnosti. Od registrovaných uživatelů se rovněž očekává, že krom publikování svých děl budou také číst a hodnotit díla ostatních tvůrců, čímž vznikne hermeticky uzavřený kruh, kde jsou si autoři navzájem i kritiky a není potřeba reflexí z vnějšku. Tento stav soběstačnosti je ideálním modelem, o nějž tvůrci literárních serverů usilují. Později si však ukážeme, že se jedná spíše o model utopického rázu, protože kvalita a kvantita kritických reflexí na těchto serverech patří mezi základní problémy, s nimiž se servery potýkají.

Nyní, když jsme si vymezili základní pojmy a samotnou oblast, kterou se naše práce snaží zmapovat, můžeme již začít pracovat s konkrétními internetovými projekty, které nám poskytnou materiál pro naši analýzu povídky.

1.1 Kritéria výběru serverů

Literární servery, na nichž autoři publikují své amatérské povídky, které jsou tématem naší analýzy, tvoří početnou a různorodou skupinu. Jelikož cílem této práce nebylo vytvořit jejich úplný a obsáhlý seznam, ale kvalitativní metodou dospět k reprezentativnímu vzorku serverů, bylo třeba zvolit objektivní kritéria pro výběr ze stručného přehledu serverů uvedeného v Příloze (výsledek viz tabulka 2).

Jako kritéria výběru byly vybrány následující údaje:

a) datum vzniku literárního serveru
b) počet registrovaných autorů
c) počet děl
d) možnost vkládání díla do databáze v jeho originálním znění
e) možnost kritické reflexe děl v rámci společenství
f) možnost mimoslovního hodnocení (bodové aj.)
g) server umožňuje publikovat prozaické útvary s podkategorií žánru povídky

Bod a) – délka působení v prostoru internetu je důležitým faktorem, který má vliv na kvalitu a množství přístupů na stránky literárního serveru. Ve virtuálním prostoru se vyskytuje množství serverů pro amatérskou tvorbu, které neuhájí svou existenci a rychle zanikají. Existuje zde přímá úměrnost – čím déle literární server na internetu funguje, tím více uživatelů ho navštíví a tím větší je snaha jeho tvůrců o zdokonalení systému pro snadnější přístup a ovládání uživateli.

Bod b) + c) – další důležitý údaj. Počet registrovaných autorů úzce souvisí s bodem c). Od spojení těchto bodů se odvíjí použitelnost serveru pro naši práci v tom smyslu, že vysoká návštěvnost i publikační činnost poskytuje dostatečné množství materiálu, s nímž bude dále pracováno.

Bod d) – možnost vkládání díla do databáze v jeho původní podobě je pro nás stěžejním způsobem publikování na internetových serverech. Existují také typy serverů, které tuto možnost neposkytují, a dochází tak k omezení způsobu zveřejňování děl, např. je nutné zaslat dílo majiteli domény, který dále rozhoduje o zpřístupnění díla ostatním uživatelům a v díle taktéž provádí drobné korekce v závislosti na svém osobním vkusu. Nezřídka dochází k cenzuře těmito adresáty, což pro naši práci není vyhovující - pokud se nejedná o povolanou osobu redaktora, jenž zodpovídá za chod serveru zachovávajícího demokratické principy naší společnosti.

Bod e) – kritickou reflexí rozumíme možnost ostatních členů společenství reflektovat publikovaná díla. Tato činnost je u některých serverů považována za nutnou součást jejich užívání, patří do jistého druhu úmluvy mezi jednotlivými uživateli. Zprostředkovává autorům okamžitou zpětnou vazbu, která je důležitou součástí poskytovaných výhod publikování na internetových serverech.

Bod f) – na základě mimoslovního hodnocení, ať už bodového, procentuálního nebo jiného, vznikají na serverech žebříčky TOP děl a autorů, které motivují tvůrce k další činnosti.

Literární server si tak vytváří seznam nejlépe hodnocených děl, jež ho reprezentují. I tato položka vypovídá o propracovanosti uživatelského prostředí, potažmo o kvalitě samotného serveru.

Bod g) – server umožňuje publikovat prozaické útvary s podkategorií žánru povídky. Tento údaj je pro naši práci nejzásadnější. Z tohoto důvodu byly při výběru vynechány například servery zaměřené pouze na poezii nebo science fiction.

Největšími a nejnavštěvovanějšími servery jsou **Písmák** a **Totem** (viz Příloha – tabulka 2). Oba literární servery existují na internetu od konce minulého století (Písmák 1997, Totem 1999), patří tedy k nejstarším ve své kategorii. Dlouholeté působení ve virtuálním prostředí je také úzce spjato s vysokou návštěvností obou serverů. V jejich databázích je největší množství amatérských děl, servery mají propracovaný systém publikování včetně členění děl do širokého spektra kategorií. S vědomím svého reprezentativního postavení se tvůrci a správci obou serverů snaží také o efektivní kritickou metodu, zahrnující slovní i mimoslovní hodnocení.

Písmák a Totem tedy splňují námi stanovená kritéria, v bodech a) - c) navíc drží primát. Z těchto důvodů jsou pro naši práci vyhovující a byly zvoleny jako dostatečně reprezentativní pro poskytnutí materiálu k analýze.

Zbylé dva literární servery, které byly pro naši práci vybrány, jsou **SASPI** a **Epika**. Jejich vznik se datuje rokem 2005, patří tedy do skupiny serverů mladších. Přes svou krátkou dobu působnosti jsou ale natolik navštěvovanými, že jejich databáze poskytují více než 13 tisíc děl. Typická je pro ně také publikační aktivita ve formě sborníků (Epika – Dvě kapky rosy, SASPI – Literární almanach) a podpora přidružených literárně orientovaných projektů (Mistrovství v tvůrčím psaní, Literární soutěž měsíce). Oba dva literární servery disponují systémem slovního i mimoslovního hodnocení. Do naší práce byly vybrány, protože reprezentují mladší a relativně menší publikační prostor autorům-amatérům, což přináší pro nás důležitá specifika. Začínající autoři zde mají přívětivější podmínky k publikování díky větší pravděpodobnosti kritické reflexe, zároveň však znalost autorů mezi sebou problematizuje kritická hodnocení kladného i záporného charakteru, jak se přesvědčíme v kapitole 2.

1.2 Charakteristika vybraných literárních serverů

Následující kapitola přináší informace o koncepci literárních serverů Totem, Písmák, Epika a SASPI, vybraných jako reprezentativní vzorek pro naši práci. Zaměřujeme se výhradně na útvary *literární*, které servery nabízejí jako jednotlivé publikační kategorie.

NÁZEV	ZALOŽENO	POČET AUTORŮ/ DĚL k 23.3.2008	KATEGORIE	POČET POVÍDEK
Totem	1999	16821/207130	próza poezie zpovědi, pocity miniatury,blbůstky překlady mystika, filosofie	3851
Písmák	1997	29806/181457	vážně míněná próza vážně míněná poezie reflexivní útvary zábavné kategorie + mimo kategorie	14916
Epika	2005	1826/13273	báseň text písně povídka úvaha fejeton moudra texty vtip anekdota zpověď bajka pohádka ostatní	1678
SASPI	2005	2212/13113	próza poezie	5363

1.2.1 Totem (www.totem.cz)

Literární server Totem je jedním z nejstarších a nejnavštěvovanějších serverů pro amatérskou tvorbu. Pro své autory i širokou veřejnost pořádá pravidelné výstavy a vernisáže, spolupodílí se na pořádání Dnů poezie. Také nabídka publikačního prostoru je zde velmi široká, uživatelům je nabízeno uveřejňovat svá díla v uměleckých kategoriích literatura,

fotografie, výtvarné umění (podkategorie grafika), hudba a film. Systém disponuje hned několika způsoby uveřejňování kritických reflexí, a to formou kritických poznámek, veřejného hodnocení, osobní pošty či diskusního fóra. V rámci proklamovaného demokratického přístupu mají registrovaní uživatelé možnost vkládat (a tak ihned zveřejňovat) díla do databáze samostatně, s omezením jednoho příspěvku denně.[3]

Jak je patrné z níže uvedené tabulky, literárních kategorií obsahuje Totem šest. Klasifikace literárních útvarů je záměrně formulována tak, aby mohla pojmout co nejširší spektrum děl – viz nepřesné označení *blbůstky, všehochuť*. Také sekce *básnické slovo* je nepřesným označením pro volný verš, *klasické verše* zase pro verš vázaný. S podobně nepřesnou klasifikací se setkáváme u všech námi zvolených serverů, vyjma SASPI, které rozlišuje pouze dichotomii próza / poezie, čímž sice autorovi usnadňuje charakterizaci jeho vlastní tvorby, ovšem takovému čtenáři, který má již specifikované preference, nikoliv[4]. Ve výsledku dochází k tomu, že v tak rozsáhlé množině děl, kterou kategorie prózy jistě je, kvalita strádá na úkor kvantity – díla jsou v množství jiných snadno přehlédnutelná. Je však třeba také zmínit pozitivum, které toto jednoduché dělení přináší. Jelikož uživatel vkládá na server dílo samostatně (bez kontroly, event. korekce redaktorem), dochází z jeho strany často k nepřesným zařazováním díla do kategorie, což hrozí více na Totemu než na SASPI.

Vraťme se ovšem k Totemu a jeho nadefinovaným kategoriím, respektive k jim přiřazeným subkategoriím. V této klasifikaci se uplatňuje hledisko rozsahu, výrazové formy i tematické hledisko. Také zde figurují žánry smíšené, především se jedná o kategorii *Zpovědi, pocity*, jež je kategorií lyrické prózy. Sekce *Miniatury a blbůstky* reaguje na schopnost autorů vytvářet krátké reflexivní útvary zaznamenávající dojmy z okamžiku.

Próza	**Poezie**				**Mystika, filosofie**
povídky fejetony úvahy pohádky životní příběhy cestopisy,reportáže	klasické verše básnické slovo všehochuť teorie poezie	**Zpovědi, pocity**	**Miniatury, blbůstky**	**Překlady**	filosofie náboženství duševno, mystika literatura, odkazy

[3] In: http://www.totem.cz/index.php?it1=4

[4] *„Žánr textu díky své specifické, nezaměnitelné poetice vřazuje text do určitého žánrového literárního kontextu a tím podává čtenáři (každému, nejen literárně vzdělanému) základní, obecné informace o jeho obsahu (…).“* In: LEDERBUCHOVÁ, Ladislava: *Průvodce literárním dílem*. Jinočany: Nakladatelství H&H 2002, str. 354.

1.2.2 Písmák (www.pismak.cz)

Písmák je současným literárním serverem s nejdelší dobou působnosti. Jak napovídá již sám název serveru, zaměřuje se výhradně na díla literární. Jeho založení Oldřichem Neubergerem se datuje rokem 1997, kdy se jednalo ještě o studentský projekt menšího rozsahu. V roce 2005 navázal server spolupráci s Literární akademií Josefa Škvoreckého, jež se stala generálním partnerem Písmáku a umožnila zkvalitnění systému a databáze tohoto publikačního virtuálního prostředí. Prohlášení šéfredaktora Armanda (2006) mimo jiné obsahuje:

„Představte si Písmák jako univerzální most, který spojuje lidi, tak jako řeka spojuje břehy a strany. Most mezi lidmi z literárního i neliterárního prostředí, mezi literárními servery, mezi internetovou a neinternetovou komunitou. Písmák jako místo reflektující vnitřní Písmácký i okolní svět. Písmák jako místo, kde má každý možnost na seberealizaci podle své volby a svého úsilí. Písmák jako místo umožňující svým autorům být vidět.“[5]

Pokud se zaměříme blíže na jednotlivé výše uvedené vize, zjistíme, že v některých bodech se podařilo záměr naplnit. V prvé řadě komunikace mezi internetovým a neinternetovým publikem je průběžně navazována díky veřejným kulturním projektům VĚTRÁK 2008 (literární soutěž pro začínající mladé autory), První jarní sten (literární soutěž s tématem milostné lyriky) nebo novému časopisu BEZVEDENÍ. „Most mezi literárními servery“ se ovšem vytvořit nepodařilo, je třeba zmínit, že především mezi Písmákem a Totemem existuje konkurenční boj, přesněji mezi jejich uživateli.[6] K významným změnám došlo koncem roku 2007, kdy byla zrušena stávající redakce a vytvořena sekce interní kritiky. Nově také Písmák zavádí korektorskou činnost, jíž se ujímají členové Písmáku v případě, že úspěšně absolvovali vstupní test z jazykových znalostí.

Stejně jako na Totemu, také Písmák nabízí několik forem kritických reflexí. Jedná se jak o písemné reflexe umístěné pod dílem, tak o bodové hodnocení a možnost dát dílu „tip“. Autoři se také mohou umístit ve *Zlatém výběru*, což je reprezentativní výběr děl, vytvářený zprvu redakcí, nyní kritiky. K cenzurní činnosti dochází jen v krajních případech. Správce serveru je oprávněn smazat příspěvky hraničící s porušováním zákona a díla, která jsou plagiáty.

I zde nacházíme nejasnosti v klasifikaci literárních děl (viz *blbůstky, jen tak pro radost*), založenou převážně na členění tematickém. Také figurování překladů v sekci *Reflexivní útvary* není opodstatněné, stejně jako *haiku* a *pajpu*, které správně patří do subkategorie

[5] www.pismak.cz
[6] Viz www.totem.cz/webs.php?fc=1&c1=2

miniatury. Pokud se jedná o charakterizaci literárního útvaru *pajpu*, tu v současných slovnících literární teorie nenajdeme. Jde o krátký útvar (miniaturu) podobný haiku, tedy o útvar pevné formy, s daným počtem slabik ve strofě, na rozdíl od haiku jich však nemá 5-7-5, ale 3-5-7-5-3.

Vážně míněná próza	**Vážně míněná poezie**	**Reflexivní útvary**	**Zábavné kategorie**	
drama pohádky povídky próza na pokračování	miniatury a hříčky smíšené verše vázané verše volné verše	citáty fejetony kritiky literární teorie medailonky lit. osobností překlady recenze i neliterární úvahy	aforismy blbůstky hádanky haiku jen tak pro radost pajpu písmáci dětem texty písní	**Mimo kategorie**

1.2.3 Epika (www.epika.cz)

Přestože Epika patří k služebně mladším literárním serverům, jedná se o ambiciózní projekt širšího uplatnění. Za jeho fungováním stojí majitel serveru Jan Medek, jehož cílem je prezentovat díla na Epice multimediální formou, např. v rámci *CD projektu*, který by přinášel seznámení s jednotlivými autory a jejich tvorbou. S ambicí „mapovat českou literární scénu 21. století“[7] souvisí i knižní edice Epika, kde v rámci cyklu Současná česká amatérská literární tvorba vyšel první sborník vybraných děl autorů epiky pod názvem *Dvě kapky rosy*. Novinkou mezi literárními servery je na Epice také prostor *Arény*, jenž slouží k virtuálnímu rétorickému klání účastníků za dohledu porotců (max. 3). Tento druh aktivity však není návštěvníky serveru využíván, jako další se tak řadí k projektům Epiky, které zůstaly bez odezvy (stejně i *CD projekt*).

Také tento literární server disponuje kritickým systémem, jenž zahrnuje hodnocení slovní, procentuální a udílení „tipů“. Autoři mají každý měsíc příležitost zúčastnit se interních tematicky různorodých soutěží, další aktivity pro širší veřejnost však Epika neposkytuje.

[7] http://www.epika.cz/?p=uvod&list=4

Klasifikace literárních děl se na Epice vyznačuje jednoduchostí a přehledností, nově přináší žánr bajky, ani zde však nechybí nejednoznačnost v kategoriích *Moudra* a *Texty*. Co odlišuje Epiku od ostatních serverů, jejichž charakterizaci naše práce přináší, je možnost vytváření nových literárních směrů samotnými uživateli. Toto nové rozčlenění tvorby do jednotlivých směrů by mělo usnadňovat čtenářovu orientaci v množství děl. Vznikají tak literární směry typu *Relaxace a meditace*, *Duchovní uvědomělost*, *Fantastika*, *Krátká sci-fi povídka*, *Krájet mlhu…*, *Smutné chvíle* aj., jejichž definujícím prvkem je především téma.

Báseň lyrická epická	**Text písně**	**Povídka**	**Úvaha**	**Fejeton**	**Moudra**	**Texty**
	Vtip	**Anekdota**	**Zpověď**	**Bajka**	**Pohádka**	**Ostatní**

1.2.4 SASPI (www.saspi.cz)

Posledním literárním serverem, kterým se budeme zabývat, je SASPI neboli Společenství amatérských spisovatelů. Jeho součástí se stává každý registrovaný uživatel, kterému náleží možnost publikovat zde svá díla ve spolupráci s redaktory. Po odeslání příspěvku je totiž dílo uloženo v centrální databázi, kde si jej vyzvedne jeden z týmu redaktorů, zkontroluje ho, zařadí do odpovídající kategorie, bodově ohodnotí na škále 1 až 5 a následně zveřejní. Doba čekání do zveřejnění díla se pohybuje v rozmezí několika dnů až týdne, přičemž redaktor si vyhrazuje právo dílo na základě specifikovaných důvodů neuveřejnit. Vedle hodnocení příspěvků redaktory je dílo bodováno také ostatními uživateli serveru. Dílo s nejlepším bodovým průměrem se umístí v sekci TOP 20, tedy ve výběru nejlepších příspěvků, spolu s tím získává i jeho autor body potřebné k tomu, aby byl zařazen do sekce TOP 20 autorů.

Mezi aktivity, které SASPI provozuje, patří především vydávání internetového Literárního almanachu a pořádání každoročního Mistrovství ČR v tvůrčím psaní.

Jak již bylo zmíněno výše, SASPI jako jediný z námi zvolených čtyř literárních serverů využívá členění děl pouze do kategorií próza / poezie. Klasifikace díla je tedy mnohem jednodušší než u zbylých serverů, kde díla navíc klasifikují sami autoři a dochází tak často k mylným zařazováním do kategorií. To se na SASPI stát nemůže právě díky funkci redaktora, který před uveřejněním sám dílo zařadí do příslušné kategorie. Otázkou zůstává, je-

-li tato funkce redaktora nutná a zda není paradoxní, že servery, kde by jistý druh dohledu nad zařazením díla do kategorie byl potřeba, takovou možnost nemají, kdežto SASPI se svou jednoduchou dichotomií praktikuje tento postup programově.

Próza	**Poezie**

2. Negativa literárních serverů

„(…) servery jsou pořád ještě výzkumnou laboratoří (…)“[8]

Jak jsme si již uvedli výše, internetový literární server je specifickým médiem, které zprostředkovává literární komunikaci mezi články komunikačního řetězce, jimiž jsou autor-dílo-čtenář. Toto médium skýtá prostor pro uveřejňování děl amatérských autorů a pro jejich recepci čtenáři, zahrnující i kritickou reflexi. Druh literární komunikace, který se zde navazuje, je inovativní svým časovým horizontem uveřejnění a reflektování díla. S *aktem zveřejnění*, užijeme-li teorie Miroslava Červenky[9], souvisí *signály definitivnosti*[10], které dílo vykazuje. U knižní podoby díla je to standardní knižní úprava včetně tiráže, jež vypovídají o jeho konečné podobě předkládané čtenáři. V případě literárních serverů však o definitivnosti podoby textu při jeho zveřejnění mluvit nelze. Autor má možnost zpětných oprav a vzniká tak několik variant díla, jež následně ztrácí vlastnost konečnosti. Zde vzniká první problém literárního serveru – variabilita a s tím související ztráta reprezentativnosti díla.

Také krátký časový horizont zveřejnění textu problematizuje nepřímo kvalitu jeho publikované podoby. Mladý básník Jonáš Hájek, jenž vstoupil do „oficiální“ literatury prostřednictvím literárního serveru, uvádí: *„Autor na internetu si víceméně navykne, že může hned uveřejnit, cokoli napíše, a tak se ani nemusí cítit nucen na textu doopravdy pracovat.“* [11]

Tento fakt je samozřejmě dán nezávazností, s níž lze na internetovém literárním serveru publikovat. Absence odpovědnosti za publikovanou podobu textu (vydavateli nebo jinému subjektu) přináší také formální nedostatky, především v rámci vnitřního členění textu a pravopisné úpravy.

Dalším významným aspektem publikování na serverech je rychlost odezvy, s níž se autor setkává a která motivuje k uveřejňování děl na internetu. Autor s reflexí dopředu počítá. Spíše než zájem o literaturu, mnohdy je to právě tato interaktivita, co přivádí na literární servery nové a nové autory.

---

[8] KASAL, L. – SPRÁVCOVÁ, B.: Publikovat od středy do pátku. *Tvar* 11, 2006, s. 4.

[9] *„(…)okamžik, kdy se slovesný text ze soukromé záležitosti mění v text literárního díla, tedy v kulturně společenský fakt, a získává tak specifický ontologický status.“*
In: ČERVENKA, Miroslav: *Obléhání zevnitř*. Praha: Torst 1996, s. 215.

[10] Ibid.: s. 367.

[11] KASAL, Lubor: Pohoda navenek, velký zmatek uvnitř. Rozhovor s Jonášem Hájkem. *Tvar* 11, 2007, s. 4.

„Internetový server je dobrým zprostředkovatelem pro získání první reflexe vašeho psaní, pro první orientaci.(...) Internetové prostředí vám dá, byť v malém měřítku, jistou zkušenost s ohlasy a pak už víte, jaké typy reakcí asi můžete očekávat.“ zmiňuje dále Jonáš Hájek.

Možnost okamžité odezvy však skýtá výhody i nevýhody. Výhodou může být fakt, že autor získává podnětnou zpětnou vazbu od čtenáře a jeho styl psaní se tak dále formuje. Kvalita reflexí je však kolísavá a neměla by být pro autora stěžejní, což se ale na internetových serverech nezřídka stává. Nevýhodou je uveřejňování kritických ohlasů bezprostředně pod autorským textem. Přestože jsou tyto ohlasy mnohdy irelevantní, mohou ovlivnit další interpretace dalších čtenářů. Problematika kritiky viz dále kapitola 2.3.

Použili jsme zde označení „oficiální“ literatura. Souvislost s označováním literatury předlistopadového období, kdy byla literární scéna rozdělena do tří nám známých větví (oficiální-neoficiální-exilová), není náhodná. Miroslav Červenka pojmenoval dva typy situace zveřejnění – situaci dokonalého zveřejnění (knihy) a situaci drasticky omezeného zveřejnění (samizdatu). Toto rozdělení dále rozšířil Pavel Janáček o třetí typ - protipól samizdatu, totiž o situaci drasticky neomezeného zveřejnění[12], jímž měl na mysli seriálové publikace, periodika. Je nutné si uvědomit, že součástí této skupiny jsou i internetové literární servery, a měly by v této skupině být také uvedeny, protože i ony poskytují publikační prostor autorům všech kvalitativních úrovní a navzdory svému amatérismu produkují dokonce autory, kteří jsou schopni zaujmout i literární publikum v prostředí oné „oficiální“ literatury nevirtuálního světa. Označením „oficiální literatura“ máme namysli dichotomii virtuální-hmotný (oficiální), nikoliv oficiální-neoficiální, kde neoficiální by znamenalo literaturu zakázanou.

Jak básník Hájek v rozhovoru uvedl, internetový server zprostředkovává *první* reflexe tvorby, je tedy prostředím především mladých autorů, kteří s publikováním dosud neměli zkušenost. Bylo by možné ho proto označit za jistý předstupeň literární tvorby knižní, za cvičné prostředí, „školku“ či „pískoviště“. Funkce amatérské literatury na internetu je však kapitolou, jež by měla být samostatně prozkoumána. Je třeba v budoucnu definovat, jaké postavení zaujímá v kontextu české literatury, prozkoumat její sociální aspekty atp. Především však je nutné si uvědomit, že tato produkce tvoří významnou součást postmoderní kultury a nelze ji tedy, přes všechna její úskalí, opomíjet.

[12] JANÁČEK, Pavel a kol.: Povídka, román a periodický tisk v 19. a 20. století. Sborník, s. 19.

2.1 Problematika anonymity

Anonymita je, jak známo, jednou z deviz internetu, patří tedy i k základním rysům internetových literárních serverů. Až na výjimky je zde charakteristické, že autor publikuje pod přezdívkou (nick name), jíž si zvolil při registraci do prostoru serveru. Ta má tedy funkci identifikační a zástupnou – zastupuje skutečné občanské jméno tvůrce. Odpůrci literárních serverů používají problematiku anonymity jako argument pro svůj zamítavý postoj. S anonymním působením v prostředí internetu úzce souvisí také již zmíněná nezávaznost autorské tvorby, je však třeba celou problematiku posoudit objektivně.

Především lze určit paralelu mezi relativně anonymním publikováním na internetu a publikováním v tištěných periodikách. Pokud nejde o zcela známou osobnost, jméno autora otištěného článku je pro čtenáře stejně anonymní (resp. irelevantní) jako nick autora internetového. Teprve na základě dlouhodobé čtenářské zkušenosti s texty jednoho tvůrce může čtenář identifikovat jeho styl a propojit tak články autor-dílo v komunikačním řetězci. Tato identifikace se děje i v prostoru literárních serverů. Autor zde vystupuje jako osobnost s určitou minulostí a názory, které musel nejprve vyslovit a následně obhájit. Zapojuje-li se do internetových diskusí, ve kterých často figuruje řevnivost, publikuje-li kritické reflexe, je-li dostatečně aktivním, dostává se do povědomí a tím formuje svou „virtuální identitu“.

Dosah publikování na literárních serverech však není jen abstraktní. Dochází také k osobnímu setkávání autorů v prostředí skutečném, ozřejmuje se tím i fyzická stránka autorské osobnosti a identifikace autora tak nabývá dalšího kontextu.

Jednou z možností, jak se ztrátě anonymity vyhnout, je měnit průběžně svou přezdívku. Tento postup se však děje zřídka, v zájmu většiny autorů je vejít v povědomí „serverové veřejnosti“ pod jedním jménem, proto u původního nicku, s nímž je spojena jejich virtuální identita, setrvávají.

Jonáš Hájek coby uživatel literárního serveru dotvrzuje:

„Obecně se dá říci, že po nějaké době, která ani nemusí být moc dlouhá, třeba po pár dnech, týdnech, zjistíte, že je tu několik autorů, které stojí za to číst, a které tedy není problém pravidelně sledovat.“ [13]

O jaké míře záměrné anonymity lze tedy v tomto případě mluvit?

[13] KASAL, Lubor: Pohoda navenek, velký zmatek uvnitř. Rozhovor s Jonášem Hájkem. *Tvar* 11, 2007, s. 4.

Pokud bychom měli problém anonymity shrnout, nejedná se o vlastnost výhradně literárních serverů, anonymita není jejich výsadou a podmínkou publikování. Jde spíše o druh internetové tradice, setrvačnosti v charakteru projevu, jež je součástí nezávaznosti internetové komunikace obecně a jež je dobrovolná. Dobrovolné je rovněž odhalení vlastní osobnosti autora na různých společných setkáních, eventuálně ozřejmění samotného autorova občanského jména. Autor nesetrvávající záměrně výhradně ve své anonymitě, angažující se v různých reálných literárních akcích, to jsou pro naši práci znaky seriózního přístupu k publikační činnosti.

2.2 Problematika kvantity

Přehledová tabulka na straně 10 informuje o množství autorů a děl, které skýtají databáze jednotlivých literárních serverů. Kdybychom tyto statistické údaje zprůměrovali, ve výsledku bude počet děl na jednoho autora činit příznivé číslo – cca 3 publikovaná díla na osobu. Bohužel takto statisticky uvažovat nelze. Na serverech se vyskytují uživatelé, kteří autorsky publikují pravidelně, ale také uživatelé, kteří zde plní pouze roli čtenáře nebo kritika, eventuálně se pouze zaregistrovali a literární server dále nenavštěvují. Ať se však jedná o grafomanii několika jedinců nebo nikoliv, množství děl uveřejňovaných na literárních serverech je alarmující.

Je především důsledkem nezávaznosti tvorby, o které jsme mluvili v předchozí kapitole a která mnohdy sekunduje potřebě interaktivity. Chuť bavit se internetovou komunikací je jednou z mimoliterárních skutečností ovlivňujících množství zaslaných příspěvků. Jak poznamenává Lukáš Horný, jeden z redaktorů Totemu:

„Nejvíc příspěvků tedy chodí, když je venku nevlídno, na podzim; o prázdninách jejich počet naopak klesá.“[14]

Sociální motivace (postěžovat si, popovídat, seznámit se atp.), jež nezřídka převyšuje tu literární, je tedy jedním z faktorů, které mají vliv také na kvalitu zaslaných příspěvků. Dochází k uveřejňování nehotových textů, obsahujících množství chyb stylistických, gramatických, kompozičních i faktických. Nacházíme tak vyprávění bez propracované zápletky, hlubší charakteristiky postav, bez pointy. Svou formou však kategorie povídky na internetových literárních serverech skýtá zajímavější materiál ke zkoumání, než jak by tomu bylo v případě básnické tvorby tamtéž. Ta nevyžaduje promyšlenou syžetovou výstavbu, je tedy přístupnější současným „rychlotvůrcům“. Na serverech povídku kvantitativně převyšuje mimo jiné z důvodu samotného rozsahu, jenž skýtá možnost rychlejšího vložení (přepsání) do databáze. K zahlcování texty dochází v obou kategoriích, v případě básní se tomu tak děje masivněji a je samozřejmé, že kvalita v kontextu kvantity mnohdy zaniká.

Zahlcení autorskými texty by bylo možné zamezit soustavnou odbornou kritickou činností na literárních serverech, jež by ovšem znamenala ztrátu jejich demokratického charakteru. Jak je patrné, nekritická otevřenost vůči všem dílům je evidentně dvousečná, ne-li kontraproduktivní.

---

[14] KASAL, L. – SPRÁVCOVÁ, B.: Publikovat od středy do pátku. *Tvar* 11, 2006, s. 1.

2.3 Problematika kritiky

V oblasti kritické reflexe děl na internetových literárních serverech došlo k specifickému vývoji. V počáteční fázi existence literárních serverů nebylo příspěvků takové množství a vyskytující se kritické ohlasy měly lepší úroveň než nyní. V souvislosti se současným množstvím publikovaných textů se na serverech začaly vyskytovat skupiny kritiků-amatérů, vyznačující se svým skepticismem až nihilismem, relativizujícím nebo zlehčujícím a zesměšňujícím přístupem. Tyto skupiny činí kritické reflexe nekonstruktivními a jsou pro ně často jen záminkou k osobnímu napadání v rámci následných diskusí.

Množství a kvalita kritických reflexí je dána potenciálem autorů a jejich časovou vytížeností. Také zde hraje roli fakt, že mnoho příspěvků za kritický ohlas ani nestojí (viz výše). Osobnost kvalitního kritika, který by byl schopen konstruktivní analýzy, vycházel ze svých teoretických znalostí a zároveň byl dostatečně esteticky vnímavý a empatický, se v internetovém prostředí hledá obtížně. Je to dáno mimo jiné dobrovolnictvím, jež kritická činnost vyžaduje pro nedostatek prostředků k odměňování (financování) takovýchto odborných aktivit.

Kritické ohlasy, které se na serverech vyskytují, mají mnohdy pro autora nulovou výpověď. V rámci bodového hodnocení uživatelé udílejí nejčastěji nejvyšší možnou hodnotu. Tak například na Totemu, kde je k dispozici bodová škála 1-5, nalezneme hodnocení 4 až 5 v největším počtu. Pokud je k textu přiřazeno i hodnocení slovní, má tato kritika charakter *impresionistického typu*[15] – vychází z bohatství dojmů, jaké si čtenář odnáší z díla (V. Černý).

Pod díly tak nalézáme reakce typu:

- *„Hahaha, to je krutý! Tohle asi nikdy zkoušet nebudu..“* (autor Prouza, www.pismak.cz)

- *„Začíná to tak -- nudně; jako školní slohová práce. Některé formulace dokonce zavánějí frázovitostí (...nádraží, které je pro veřejné produkce jako stvořené...), ale pak už se bavím až do konce.“* (autor Lakrov, www.pismak.cz)

- *„Mocsemitolibí* můžu takhle tupě ale upřímně?:) Nejsem nejvhodnější osoba na odbornej rozbor a kritiku prozaickejch literárních děl asi:)“* (autor Anetté, www.epika.cz)

[15] ČERNÝ, Václav: *Co je kritika, co není a k čemu je na světě*. Brno: Blok 1968.

- *„Zatím to ve mně vyvolává pocit prázdnoty nebo určitého úseku nejasné cesty Ještě se vrátím. Pošlu si avízo.“* (autor Lakrov, www.pismak.cz)

- *„Jo, tady je to totiž samo za sebe, ne „jen" součást. Vůbec mám radši, když uveřejňuješ povídky jednotlivě - je to stravitelnější a člověk tomu může věnovat větší pozornost. Ale nechci působit tak, že ti do toho „kecám", jen názor. Narozdíl od Milly se mi konec líbí - jak pointa s revolverem, tak definitivní závěr. Možná mám po ránu nějakou dekadentní, v podobných záležitostech se rochnící náladu či co...“* (autor Gail., www.totem.cz)

Jak je z ukázky patrné, reakce jsou ryze subjektivní. Obsahují čtenářovy asociace v průběhu čtení, mimoliterární kontext a osobní akcent, jen zřídka zaujímají stanovisko k formální stránce textu. Osobní podtext reakcí odpovídá vzájemným vztahům ve virtuálním prostředí serveru. Kladným hodnocením děl se na literárních serverech vytváří pozitivní, přátelská atmosféra mezi uživateli, která především motivuje k publikování v tomto prostoru.

„Mně se před lety stalo, že jsem udělal obšírnější kritiku jednoho autora (...) a on pak sám sebe smazal. (...)Úspěšnost serveru se odvíjí od návštěvnosti, a budu-li účastníky kritizovat, většina jich tam přestane chodit, zatlačím je tím.“[16]

Server se tak v rámci kritiky dostává do bezvýchodné situace – pozitivního naladění se uživatelé nechtějí vzdát, ačkoliv si jsou vědomi úskalí, která obnáší. Tento problém souvisí samozřejmě s faktem, že na literárních serverech figurují především mladí začínající autoři, pro které je internet přirozeným a známým prostředím ve větší míře než pro ty starší. Mladí tvůrci v rané fázi své tvorby očekávají povzbuzení, nikoliv kritiku, jejich motivace k publikování by se tedy daly označit za poměrně povrchní a pro české literární prostředí nepřínosné. Ale i mezi nimi nalezneme výjimky, které konstruktivní kritiku vyhledávají a vítají.

„(...) je škoda, že dneska se literatura využívá k tomu, aby si lidi vylili srdce a za nejlepší způsob považujou veršování. Ach ach, svět je zlý, až mě to nutí skládat básně. Auvajs! A lidi jsou soucitný, rádi se vžijou. Rádi řeknou „au au, jojo, to znám, krásně tě to bolí. Mě taky.“ (...) můžeš píchnout do vosího hnízda tim, že vyjádříš názor, kterej není tak úplně kladnej a stejnej jako názory ostatních, ale ukamenujou tě.“[17] (autor Myguianta)

---

[16] KASAL, L. – SPRÁVCOVÁ, B.: Publikovat od středy do pátku. *Tvar* 11, 2006, s. 5.
[17] http://www.literra.cz/index.php

V souvislosti s kritikou na internetových literárních serverech lze mluvit o nastalé krizi autority. Pakliže je na serveru ustanovena skupina redaktorů, jejich pravomoce jsou omezené. Mohou vytvářet svůj vlastní výběr z děl, ale ten figuruje jen jako doplňující informace, není na něj kladen důraz a nemá tedy takovou váhu. Redaktoři se v průběhu existence serverů mění, což je dáno především faktem, že jejich práce není hmatatelně oceněna (finanční či jiné odměny), a spolu s proměnou redakčního obsazení se mění i dění na serveru. Proměňují se stylové preference, osobnosti redaktorů ovlivňují svými kompetencemi a aktivním působením celkové společenské naladění v tomto virtuálním prostředí.

„(...) ukázalo se, že vlastně nikdo není oprávněn vybírat příspěvky ostatních…(...) Svoboda přístupu k internetu s sebou nese jakousi nepřekonatelnou nespojitost. Neschopnost vzájemného uznávání argumentů, to je dětská nemoc internetu, a asi ještě bude nějakou dobu trvat, než vykrystalizují skupiny, které budou schopny nějakou diskuzi vést.“ [18] (Z. Horner)

Tyto skupiny se již samovolně formují. Pokud se však od mateřského serveru cíleně neodštěpí a nevytvoří si vlastní virtuální tribunu (tak vznikla například *Literra*), jejich hlas v množství ostatních zaniká.

[18] KASAL, L. – SPRÁVCOVÁ, B.: Publikovat od středy do pátku. *Tvar* 11, 2006, s. 5.

POVÍDKA NA INTERNETOVÝCH LITERÁRNÍCH SERVERECH

3. Tematická klasifikace současné amatérské povídky na internetu

Poté, co jsme si představili internetový publikační prostor a charakterizovali jednotlivé literární servery, ze kterých materiál pro naši práci čerpáme, se nyní můžeme zaměřit na samotnou analýzu amatérské povídky. Množství textů na literárních serverech uveřejňovaných je tak rozsáhlé, že bylo třeba pro další práci zvolit výběrový klíč. Rozhodli jsme se proto vybrat z každého ze čtyř zvolených serverů 25 povídek, které podrobíme odborné analýze. Výběr je zcela náhodný a poskytuje široké spektrum materiálu. Ten analyzujeme na rovině tematické, spolu s charakteristikou formálních aspektů povídky, jako je kompozice, pásmo vypravěče a postav nebo jazykové prostředky. Na základě tohoto postupu bude ve výsledku možné vymezit rysy současné amatérské povídkové tvorby a určit trendy, které jsou pro vybraný žánr na internetových literárních serverech charakteristické.

Aby mohl být text klasifikován jako povídka, musí splňovat následující předpoklady[19]:

1. jde o prozaický epický žánr středního nebo drobného rozsahu (tzv. mikropovídka)
2. má nekomplikovaný syžet – jedna dějová linie, krátký čas děje fabule, jeden protagonista, několik málo dalších postav
3. děj směřuje k jedinému účinku, rozuzlení je přímočaře připravováno
4. na rozdíl od děje novely není tak konfliktní
5. postupuje převážně chronologicky, nemá tak rychlý spád, přestože digrese jsou zde vzácné a jen vzácně ústí do pointy (častěji v povídce moderní)
6. hrdina se v průběhu děje charakterově nevyvíjí (v moderní literatuře prožívá pocit osamění)
7. vyprávění je vedeno jedním vypravěčem (autorský nebo personální, reflektor zřídka), pásmo postav je zastoupeno méně

V úvahu je třeba vzít také existenci povídky lyrické, jež je tzv. žánrem hybridním a jejími hlavními rysy jsou potlačení dějové složky syžetu a vypravěč stylizující se do role lyrického mluvčího, časté jsou jeho úvahy a meditativní pasáže.

Na základě tematického hlediska textu jsme vyčlenili 5 tematických okruhů, k nimž analyzované povídky přísluší. Nejvíce zastoupena je povídka realistická, zobrazující všední život fiktivních protagonistů v jeho reálné podobě, někdy s prvky naturalistického popisu.

[19] LEDERBUCHOVÁ, Ladislava: *Průvodce literárním dílem*. Jinočany: Nakladatelství H&H 2002, s. 250 -251.

Naopak nejméně bylo identifikováno povídek historických, které vyžadují znalost historických reálií a specifické jazykové prostředky (lexikum obsahující archaismy aj.) a žánr hororu (viz Graf 1). O těchto typech povídky se v naší práci pro jejich zanedbatelné množství nezmiňujeme.

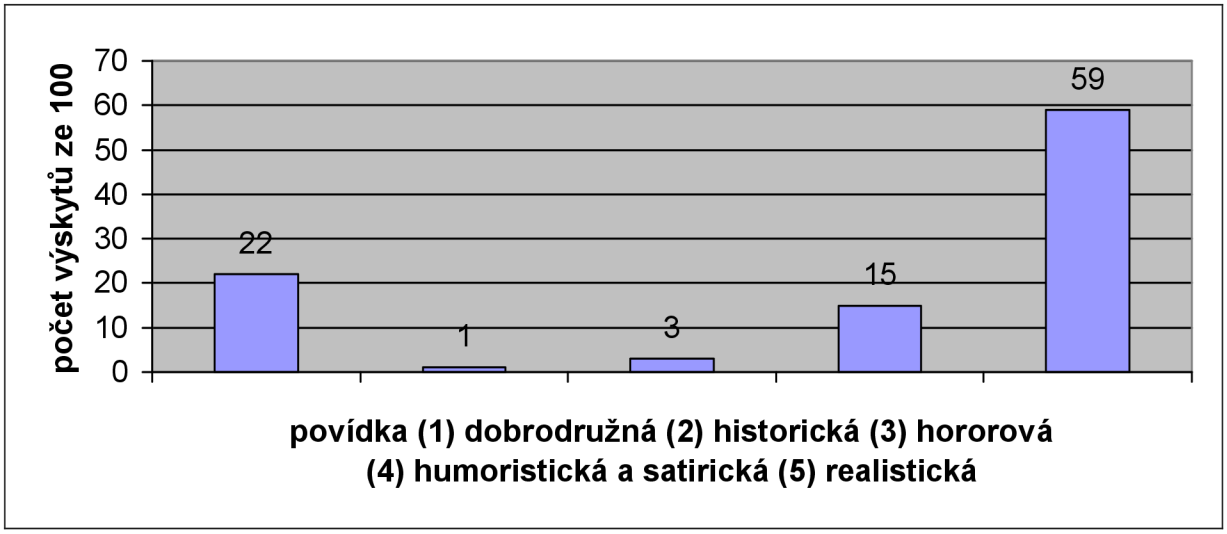

Graf 1

3.1 Realistická povídka

Nejčastějším námětem k ztvárnění je obyčejný život hrdiny, žijícího v prostředí města či vesnice. Reálný obraz jeho životních situací a zvratů je často zakotven v kruhu nejbližších, tedy rodiny a přátel, potažmo pracovního kolektivu. Hrdina zapletený v sociální síti má problémy se vztahy, které bývají vyprázdněné stereotypem nebo komunikační bariérou, ústící v odcizení. Nese stigma osamělosti. Je **znaven každodenností** a ztrácí perspektivu svého životního údělu, pocit neúspěchu při pohledu na svou životní dráhu ho motivuje buď k nečekanému jednání, nebo častěji demotivuje k čemukoliv, co by jeho situaci změnilo. Paralýza a vědomí nemohoucnosti jsou často opakujícím se psychickým stavem, v němž se hrdina ocitá. Ve vyprávění je nejčastěji užíván vnitřní monolog personálního vypravěče.

Druhým typem vyčerpaného protagonisty je **mladý hrdina zhrzený láskou**. Prostřednictvím odmítnutí, nedorozumění a následného rozchodu nebo tragickou ztrátou milované osoby dospívá hlavní postava do stavu solipsistické izolace, kde jediným tématem vlastních myšlenek je jeho zdecimovaný psychický (citový) stav. Hrdina je často vlečen dramatickými událostmi bez vlastního přičinění a schopnosti do dění zasáhnout, je tedy spíše typem antihrdiny, jehož původním záměrem bylo setrvat v „klidovém“ stavu soužití.

V obou námi popsaných typech tedy nalézáme společné téma narušených mezilidských vztahů, jedná se ovšem o vzájemné protipóly. V prvním případě se jedná o unavující stereotyp a ztrátu citového rozměru v soužití dvou lidí, jež je často dlouholeté a právě dlouholetost je příčinou krizové fáze vztahu. Hrdina se odhodlává k činu (rozchodu), ale není ho schopen. Naopak druhý způsob ztvárnění se zaměřuje na hrdinu ocitnuvšího se v až příliš dynamickém dění, které sabotuje jeho záměr udržet si dočasné útočiště ve vztahu s druhou osobou. Společný je oběma typům pocit zklamání a osamělosti, touha uniknout přítomnosti do jiných sfér, do vnitřního světa, skýtajícího alespoň zdánlivý pocit bezpečí.

Psychologie postav prostřednictvím přímé a/nebo nepřímé charakteristiky je tedy dominantním prostředkem (často autobiografického) vyprávění. Formálně je užito vnitřního monologu vypravěče nebo dialogu postav, v textu dochází k prolínání lyrických a epických pasáží, kde lyrické pasáže zpomalují tok vyprávění.

Pocit osamělosti je charakteristický i pro hrdinu třetího typu. **Existenciální úzkost** pramenící z izolace hrdiny od společnosti je dána jeho výlučným charakterem, který ho stigmatizuje do té míry, že je ze společnosti buď zcela vyloučen, nebo nabývá sám dojmu

nezařaditelnosti a následkem toho ztrácí vědomí vlastní identity. Cesta za znovuobjevením identity a schopností sebeidentifikace v rámci kolektivu je mnohdy motivována nezdařeným sebevražedným činem – dramatickým prvkem vyprávění. Myšlenky na smrt a meditace nad smyslem existence jsou pro tento typ povídky charakteristické.

Typické je také městské prostředí, v němž se děj odehrává, protože je příznačné svou anonymností, která hrdinův pocit osamělosti zesiluje. Téma odcizení a pocitu osamělosti v prostředí městské společnosti není v české literatuře ničím novým. Vzpomeňme například období moderny 90. let 19. století, kdy Vilém Mrštík ve svém velkém románu *Santa Lucia* (1893) zobrazil tragický osud protagonisty Jiřího Jordána v pražském prostředí. Rozčarování Prahou a osamělost jedince v davu jsou stěžejním tématem díla a s vývojem civilizace výskyt této tematiky nabývá na intenzitě, je stále aktuálnější. Podkapitola 3.1.3 nám zodpoví, jakým způsobem existenciální téma povídky zpracovávají amatérští autoři na literárních serverech.

3.1.1 Povídka všedního dne

Děj zasazený do všedního dne obyčejného hrdiny je hlavní charakteristikou tohoto typu povídek. Reálný obraz dění v dlouholetém **soužití s partnerem** tvoří nejčastěji fabulované téma, proto se na něj podíváme blíže.

„Po hodině do chodidel zastudilo linoleum s vtištěnými přírodními motivy. Přesunula se do kuchyně a udělala si kávu. Tmavovlasý pomalu odsypal lžičku, pak ještě jednu a trochu zase odebral. Cukr. Mléko. Vše v poklidu. Až děsivém. Přešli do pokoje. Tmavovlasý vytáhl velký kuchyňský nůž. Nevěděl jak se jí zbavit. Ukrojil kousek koláče. Sedli si na pohovku a hleděli do zahrady.“[20]

Výrazným rysem ukázky je pomalé tempo vyprávění. Popisné pasáže interiéru i jednotlivých úkonů hlavní postavy evokují nehybnost a stísněnost prostoru, v němž postavy žijí. Autorovým záměrem bylo vyjádřit rozvleklostí děje atmosféru všedního odpoledne v bytě, kde se navenek nic neodehrává. V kontrastu se zdánlivě klidnou situací je ovšem vnitřní drama v mysli hlavní postavy. „Tmavovlasý“ je anonymním hrdinou, jehož jediným vyjádřeným znakem jsou pravděpodobně tmavé vlasy, ačkoli i toto může být záměrný tah autora zmást čtenáře a označení nemusí odpovídat fiktivní skutečnosti. Ačkoli jde jen o jeden vnější rys postavy, jisté asociace ve čtenáři vyvolává. V protikladu k Tmavovlasému je žena,

[20] Fil: *Žena „Osmá“* [online]. 2007 [cit. 8. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

jejímž jediným charakterizujícím znakem je jméno – „Osmá“. Ve vyprávění plní roli pasivního subjektu a především objektu nenávisti Tmavovlasého. Její přezdívka plní v povídce svou funkci, je vyjádřením pořadí v množství žen, s nimiž byl Tmavovlasý ve vztahu - degraduje postavu ženy na pouhé číslo.

Vnitřní napětí v textu vyvolává důmyslné řazení významů. Tak například uchopení nože konotuje ve čtenáři vraždu, což je dále umocněno větou *„Nevěděl jak se jí zbavit.“*. Autorská hra se čtenářem však pokračuje dále, když hrdina nožem pouze ukrojí koláč a žádné drama se nestane. Autor udržuje čtenáře v nepřetržitém napětí a očekávání činu, pointou povídky je ovšem fakt, že hrdina ničeho takového není schopen, a nemuselo by se jednat výhradně o vraždu, jde o jakoukoliv změnu situace.

„V hlavě se mu mísily filozofické myšlenky o smyslu života, jestli to, co dělá, má cenu. Myslel na to, zda už mu neujel vlak a jestli není záhodno vše prostě vzdát a nechat se semlít.“[21]

Negativní postoj k blízké ženě je v povídce jedinou konkrétností, s níž lze interpretačně dále pracovat. Záměrem autora bylo podat sugestivní psychologický obraz hrdiny, jenž je paralyzován nudou jednoho odpoledne, jednoho vztahu. Vypravěčská forma vnitřního monologu jediná zprostředkovává čtenáři vnitřní stav postavy. Vedle toho záměrná absence přímé řeči, potažmo dialogu umocňuje odcizení mezi postavami, jejich anonymitu (tedy zaměnitelnost) a pocit prázdnoty a rozvleklosti času.

Stejný pocit odcizení a vnitřní vyprázdněnosti stereotypem prožívá i postava v povídce s příznačným názvem „Proč jsem si toho chlapa brala…“ Stárnoucí žena v manželství, ze kterého dávno vyprchal cit, prožívá konfrontaci s dávno minulou prvotní zamilovaností k manželovi. Motivací retrospektivní pasáže je její návrat domů, po kterém následuje dialog se žárlivým mužem. Není možné najít společný jazyk.

„Stála před ním beze slov. Jen se zkoumavě zahleděla do modra jeho očí --- Nic. Žádná něha. Rozlícený obličej připomínal nažhavený piliňák. V mysli jí blikalo, že je zbytečné vůbec něco namítat a dráždit dál lva v kleci.“[22]

Reminiscence hlavní hrdinky tvoří uzavřenou vnitřní pasáž povídky. Zpočátku se vyznačuje patetickým popisem prvotní zamilovanosti, a to prostřednictvím slovních spojení, jež bychom mohli charakterizovat jako klišé.

---

[21] Ibid.
[22] zenskyelement: *Proč jsem si toho chlapa brala…* [online]. 2007 [cit. 8. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

„Zdálo se jí, že vešla do svého snu… to je muž, s kterým by chtěla žít, smát se, plakat a snad i zestárnout.“[23]

Čím více se však hrdinka ve vzpomínkách blíží současnosti, přibývá i střízlivého hodnocení nastalých situací ve vyprávění, zintenzivňuje se pocit opovržení manželovými charakterovými vlastnostmi a vlastní pocit prázdnoty. Zodpovědnost vůči rodině ji však nutí setrvat ve vztahu a z pudu sebezáchovy houževnatě křesat zbytky citu.

Věrohodně zachycenou psychologii postav, líčení děje a životnost dialogů znehodnocuje užívání fádních jazykových prostředků. Převažující nadhled nad událostmi rozkolísává častý výskyt deminutiv („zahrádka“, „dírka domovních dveří“, „kovadlinky“, „taneček“, „srandičky“), slovních spojení typu „její citlivá dušička krvácela“, „špitnul jí“ aj.

Tematiku všedního dne nacházíme i ve vyprávění sentimentální povídky „Děkuji“ (autor Snílek), kde autorka zachytila atmosféru večerního uléhání ke spánku rodiny se dvěma malými dětmi. Personální vypravěč (matka) pohlíží láskyplným zrakem na své potomky, vyčerpanost ustupuje hřejivému pocitu bezpečí rodinného krbu a vědomí smysluplnosti hrdinčina počínání – úděl být rodičem si podmaňuje vše ostatní.

V rodinném kruhu se odehrává také povídka „Bouřka“ (autor chača). Autorka zasazuje děj do prostoru ložnice a prostřednictvím vnímání postav vykresluje atmosféru noční bouřky, která se venku náhle strhla a která v hlavní hrdince evokuje pocit strachu. Popis jejího jednání je prostředkem nepřímé charakteristiky, jíž dotváří frekventovaná přímá řeč, především dialogy protagonistky s ostatními členy rodiny.

„Já nechci, aby se blýskalo.“ zaznělo zpod peřiny, Déšť klidně, ale ne bouřka.“ „Však za chvíli přejde.“ těšil ji. Znovu se otevřely dveře: „Všecko je povypínaný, půjdu si lehnout.“ Žena rychle vystrčila hlavu: „I anténa od televize?“ „I ta.“ „A kotel?“ „Jasně, mami.“[24]

Z ukázky jsou také patrné formální nedostatky textu, jde především o chybný záznam přímé řeči, tedy o stránku pravopisnou.

V kategorii povídky všedního dne je třeba zmínit i vyprávění s jinou motivikou, zasazená do jiného prostředí. Nalézáme zde vzpomínkové povídky **autobiografické** („Z těžce intimního deňýčku“, „Žene se búřka“, „Odérem proti uniformám“). Tyto povídky jsou charakteristické humorným popisem situací všedního dne, které tematizují (první kontakt s opačným pohlavím v dětství, transport pytle s hnojem na střeše automobilu atp.). Výraznou

[23] Ibid.
[24] chača: *Bouřka* [online]. 2007 [cit. 8. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

jazykovou složku obsahuje povídka „Žene se búřka“, zachycující venkovskou scenerii - dialektismy „zmola“, „dědina“, „búřka“, „oranisko“[25] aj.

Dalším typem je povídka s **dětským hrdinou**. Vyznačuje se výraznou dějovostí, neoriginálním přístupem k tématu, které je často banální, výrazné je užívání deminutiv i v řeči nadosobního vypravěče. Autoři povídek „Beránek“, „Panenka“ a „Nesplněné přání“ patří mezi nejmladší autory publikující na literárních serverech (Štefka 14 let, The end is here 15 let, Snapp 18 let), jejich naivistické hledisko je tedy pochopitelné, banalita tématu však nikoliv…

„Ti dva se do sebe okamžitě zamilovali. Neucukl ani když se Kubík sehnul, aby krásného beránka pohladil. Nechal se dokonce vzít do náruče. Kubík s ním vítězoslavně vypochodoval před chaloupku. Katka si to, že tam bal zavřený beránek dokázala vysvětlit jedině tak, že tam asi někdy ze zvědavosti zašel a dveře se za ním zabouchly.“ [26]

Fádní slovní spojení „vítězoslavně vypochodoval před chaloupku“, překlep „bal“, nadužívání ukazovacích zájmen a zájmenných příslovcí a chyby v interpunkci („Neucukl_ani když (…)“ aj.) znehodnocují povídku mladé autorky. V povídce „Nesplněné přání“ nacházíme neoriginální vypravěčský postup, jehož pointou je odhalení iluzivnosti odvyprávěného – protagonista zjišťuje, že se mu vše jen zdálo. Text se vyznačuje nefunkční popisností detailů (*„Na displeji mé hudební věže se objevilo digitální slovo PLAY.“*[27]) a špatnou prací s jazykem (*„A v tom se v hudbě začali objevovat slova.“, „ Všichni rádi a nadšeně zpívali se mnou, hýbali stejně tak, jak sem mával já a bylo vše super.“, „Strašně rychle bylo vše pryč. Publikum, mikrofon, moje chvíle slávy vše. Teda, až na rozbitý hrníček, čerstvé bouli na mé hlavě a mě za zemi.“*) – chyba shody podmětu s přísudkem, chybná interpunkce i skloňování, kolísání mezi spisovností a nespisovností, mezi věcným a střízlivým popisem a užitím deminutiv („hrníček“, „maminka“ aj.). Podobně i poslední povídka s dětským hrdinou – „Panenka“ – zaujme nepřesvědčivým závěrem vyprávění.

A takto bychom mohli pokračovat dále. Podívejme se však na poslední skupinu textů v námi rozebírané kategorii, kde hlavní hrdina je buď zasazen do **pracovního interiéru** nebo **putuje krajinou**. Prvním případem jsou povídky „Úča“ a „Tvrdá realita“, popisující jeden

[25] Hariet: *Žene se búřka* [online]. 2007 [cit. 8. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

[26] štefka: *Beránek...* [online]. 2007 [cit. 10. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

[27] Snapp: *Nesplněné přání* [online]. 2007 [cit. 8. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

den působení hlavní postavy ve své profesi. Nová učitelka seznamující se s prostředím školy nebo pracovník závodní kuchyně – oba hrdinové jsou nuceni k přehodnocování své životní situace, která přináší mnohé komplikace a pocit nespokojenosti.

„Měla chuť se vrátit do kabinetu a Juditě oznámit: „S tím ruksakem jdu na výlet, do polí a nikdy se už nevrátím. (...) Co jí to napadlo, být učitelkou? Být učitelkou dějepisu, když samotné jí z toho světadění jde hlava kolem a navíc ty za dveřmi třídy nezajímá, co se stalo včera, natož před rokem, desetiletím a v minulém století?“[28]

„„Přines 100 talířů a dělej, nebudu tady na to čekat celej den.“ Není dobrý po ránu nosit těžký věci. Vždycky mě to pěkně nasere. Stalo se to i dneska. Přemýšlím pak většinou nad tím, co bych udělal. Tentokrát mi proletěl hlavou obraz rozbíjejících se talířů a mých slov: „S tímhle jděte do prdele“. Ale vše je při starém. Mlčel jsem. Tak jako obvykle. Kdybych udělal cokoliv, nikdo by to neocenil. Doby hrdinství dávno minuly. Když jsem byl mladší, představoval jsem si, jak vynáším lidi z hořících domů a tahám je z vody. Ale ještě se mi nic podobnýho nestalo. Asi ani nestane. A jestli tak stejně asi nebudu dělat nic. Budu mlčet a přemýšlet, co dělat. Možná zavolám hasiče nebo záchranku.“[29]

Postavy pohybující se v exteriéru zobrazují povídky „Žena osmá“, „Jeden den na konci milénia“ nebo „Ostře sledované vlaky“. Kromě textu „Jeden den na konci milénia“, který je spíše miniaturou, zachycující atmosféru momentu (idylický obraz páru jdoucího v létě polní cestou), je tématem tohoto typu povídek nečekaná událost nebo setkání, které hrdinu během cesty potká. Tak se hlavní postava povídky „Žena osmá“ setkává se záhadnou ženou-bláznem, jež sedí v korunách stromů, a vede s ní dialog, nebo dva přátelé řeší nastalou (zdánlivě) krizovou situaci s autem uvízlým na kolejišti („Ostře sledované vlaky“).

[28] evelina.ta: *Úča* [online]. 2007 [cit. 8. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz
[29] Ze: *Tvrdá realita* [online]. 2007 [cit. 10. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

3.1.2 Povídka s milostnou tematikou

Milostná tematika má v literatuře nesporně své tradiční místo. Setkáváme se s ní i v literární produkci na internetových serverech a již název uměleckého díla mnohdy tuto tematiku signalizuje („Nelaskavá láska“, „Touha“, „Tobě“ aj.). Láska coby esence lidského bytí bývá v povídkách tematizována prostřednictvím postav, které touží po milostném vztahu nebo se již v takovém vztahu ocitly, ale situace, které nyní čelí, pro ně není příznivá. Dostávají se tak do konfliktů a řeší problém komunikační bariéry či nastalý pocit porozchodového osamocení. Pro povídky jsou příznačné lyrický charakter, vnitřní monology a bilancování nad nastalou situací formou meditativních pasáží. Typický je také popis milostných scén, tělesného kontaktu.

„Stojíš ve dveřích. Trochu mi naskočí husí kůže, když se odlepíš od futer a jdeš ke mně. Hladíš mě ve vlasech, na šíji, zádech... Tiskneš se ke mně, víčka se skloní v tichém odevzdání, opírám se o umyvadlo. Uhýbám hlavou před horkými rty, co tak strašně pálí. Zatmívá se mi před očima, slyším šeptání, ruce Ti tančí po mém nahém těle. Sklouzáváme na podlahu, držíš mi ruce nad hlavou, pevně je svíráš, šeptáš, že mě nikdy nepustíš... Dlažba nepříjemně studí, ale v tenhle moment je mi to jedno.“[30]

Krizovou situací, kterou řeší hlavní hrdinka povídky „Tobě“, je **nevěra**, jíž se dopouští vůči svému manželovi. Rozcestí, na němž se ocitá kvůli vzplanutí ke kolegovi z práce, je však jen dočasné, události jí samy určí směr dalších dní. Manželství pro ni znamená „stanici Stereotyp“, vztah s milencem naopak „stanici Touha“. Personálnímu vypravěči však nechybí realistické vidění situace – *„Budu ronit slzy, prosit za odpuštění? Nebo si sbalím věci a zazvoním u Tvých dveří? Chce se mi upřímně zasmát nad tak naivní myšlenkou. Můžeme fungovat jen jako milenci. V reálném životě nemáme šanci.“*[31]

To však nekoresponduje s pocitem zamilovanosti, a hrdinka tak musí řešit nastalý vnitřní konflikt.

„Jsem zoufalá, vím, že život s tebou nemá žádnou perspektivu, ale já Tě strašně chci! Nevyznám se v sobě, nechápu, co mě k Tobě tolik táhne!“[32]

Je postavena před volbu jistota/neznámá budoucnost, se závěrečným milencovým odmítnutím se bortí všechny romantické představy a hlavní postava vyprávění zůstává uvězněna v původním vztahu, jenž se citově dávno vyprázdnil.

---

[30] Mýna: *Tobě* [online]. 2007 [cit. 10. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz
[31] Ibid.
[32] Ibid.

Obava ze zhroucení nadějí je formulována i v povídkách „Čtyři stěny“ či „O realitě“. Hlavní postava – opět žena – je zachycena na začátku vztahu, jehož domnělou nereálnost intenzivně vnímá, a tento pocit motivuje její další jednání. Vnitřní touha po vztahu, a přitom neustálé odmítání milované osoby problematizují hrdinčinu situaci, důvodem je **strach z osamělosti kontra nejistota z budoucnosti** v soužití s mužem.

„Vstanu rozmrzelá, do prázdnýho bytu, dosednu na dávno vychladlej gauč a zase si uvědomím, že tu nikdy s Tebou bydlet nebudu. Že všechno je jen takovej hezkej sen, všechno se zdá být krásný, ale někde uvnitř cítím, že je to nereálný. A místo hezkýho probuzení, budu odtažitá, budu se chtít bránit, abych si nedělala zbytečný naděje.“[33]

Uzavřený kruh, v němž se postava ocitá, v závěru nebývá prolomen, vyprávění disponuje otevřeným koncem.

Motivem další povídky – „Poslední setkání“ – je **smrt milovaného partnera**. Tentokrát v podání personálního vypravěče-muže zaznamenává autorka ve vyprávění vnitřní pocity hlavního hrdiny, jenž zůstal po smrti partnerky sám. Nevyřčené city k ženě jsou důvodem k lítosti a pocitu nenaplnění, nedávají hlavní postavě možnost k definitivnímu uzavření prožité minulosti. Psychologie protagonisty je však nereálná, deformuje ji ženské hledisko autorky, romantizující prvky a patetické podání vyprávění.

„Zbývalo ti už jen pár minutek života a ty jsi to věděla. Věděli jsme to oba. Hladil jsem tě po tvé hubené tváři a tekly mi slzy. Tvůj pohled mluvil. Chtěl jsem se nadechnout a konečně ti to říct, ale ty jsi mě zase zadržela. Jen jsi se usmála, takovým tím svým nádherným úsměvem a řekla to, co bych opravdu nikdy nečekal. "Miluji tě...", zašeptala jsi a já jsem nebyl schopen slova, natož nějakého pohybu.“[34]

Tematizovaným problémem v mezilidských vztazích je také **rozpad přátelství zapříčiněný žárlivostí**. Intriky, ačkoli motivované dobrým záměrem, na protagonistu pokaždé vrhnou špatné světlo a události vyústí v paradoxní konec - v touze pomoci přátelům k jejich sblížení stává se hlavní postava pro tyto viníkem jejich nešťastného konce a osamělá zůstává s pocitem křivdy v ústraní. *„Teď tady sedí sama a dívá se na pitomé listy, jak hloupě padají k zemi přitahovány neviditelnou silou. „Proč" Zoufale zašeptala do kůry stromu v naivní touze po odpovědi, o které si nebyla zase tak moc jistá, jestli ji chce slyšet.“*[35]

---

[33] Mýna: *O realitě* [online]. 2007 [cit. 10. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz
[34] Owecka: *Poslední setkání* [online]. 2007 [cit. 10. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz
[35] Genevieve: *Mata Hari* [online]. 2007 [cit. 10. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Také ve **vzpomínkových povídkách** se objevuje téma milostného vzplanutí. Reminiscence v povídce „Touha“ vracejí stárnoucímu vypravěči dávno zapomenuté pocity, které prožíval během povinné vojenské služby. *„Dvacetiletý muž na vojně je pln nepřetržité touhy (...) je to prostě biologická touha po ženě.“*[36] Autor popisuje děj jedné milostné aféry s věcností a nadhledem svého pokročilého věku, sentimentální rouška povídky je dána steskem po uplynulém mládí, nikoliv citovou zainteresovaností, jako tomu bylo v předchozích povídkách.

Texty s milostnou tematikou jsou na literárních serverech doménou převážně autorů ženského pohlaví. Autorky se, jak jsme si ukázali, nevyrovnávají s tématem bez absence patosu a sentimentálního ladění dokonce i v případě, že ztvárňují mužského protagonistu vyprávění. Výrazným rysem povídek je fatálnost situací, tápání ve vlastních pocitech, obava ze zklamání a zároveň výsostná potřeba naděje.

[36] JdC: *Touha* [online]. 2007 [cit. 11. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

3.1.3 Povídka existenciální

Motto: ***„Všichni někam jedou, ví, kam jedou, jsou si naprosto jisti, já to nevím nikdy.“***[37]

„Existencialistická literatura zobrazuje lidskou situaci jako absurdní, ale zároveň tragickou, s jedinou perspektivou – smrtí (pokud je hodnocena tradičními estetickými měřítky). Smysl existenci může dát vnitřní svobodné rozhodnutí z vlastní vůle žít v odcizeném světě – téma vlastní existence jako jediné jistoty, kterou člověk má, je spjato s tématem odcizení ostatním lidem a společnosti, s hledáním vlastní identity. (...) Existencialistická poetika minimalizovala děj, vypravěč je soustředěn k líčení prožitku mezní životní situace náročné na rozhodování.(...) Postava je znakem existence.“[38]

Existenciální povídka je poslední podkategorií realistické prózy, kterou se v naší práci budeme zabývat. Jak si ukážeme, nese všechny stěžejní znaky popsané Ladislavou Lederbuchovou v rámci slovníkového hesla (viz výše) a přináší do literatury originální ztvárnění mezních životních situací postav. Ty mohou být zapříčiněny zásadním pochybením, které hlavní postavu frustruje, nebo její výlučností, uvědomováním si své nezařaditelnosti, z níž pramení pocit osamělosti. Povídky s existenciální tematikou mají často lyrizující tendence a zachycují asociativní proud myšlenek hlavní postavy.

Typem osamělého podivína je hrdina povídky „Spisovatel“ - pan J. V hájemství vlastního bytu prožívá existenciální krizi motivovanou krizí tvůrčí. Nikdy nepochopený, ačkoliv ambiciózní spisovatel „s parazitem průměrnosti“[39] pohlíží zrcadlem času na svou minulost, neradostné dětství, šikanu, kterou prožíval ve škole od spolužáků, na nešťastný život, jenž vede jeho sestra. Prolínáním přítomnosti a minulosti ve vyprávění se osvětlují psychické pohnutky hlavní postavy, její frustrace dávno uplynulými událostmi, které psychický stav pana J. poznamenaly na celý život.

„Hněv ne a ne opustit nešťastníkovo tělo. Hněv k celému světu - co to bylo oproti hněvu, který cítil vůči sobě samotnému. Nikdy předtím nic takového nepocítil. Ztratil i lásku k sobě samotnému. Začínal si uvědomovat všechny ty ztracené roky, zbytečná čekání, marné sny.“[40]

---

[37] Princezna z maloměsta: *V pekle betonový civilizace* [online]. 2007 [cit. 11. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz
[38] LEDERBUCHOVÁ, Ladislava: *Průvodce literárním dílem*. Jinočany: Nakladatelství H&H 2002, s. 86.
[39] Bohouš: *Spisovatel* [online]. 2006 [cit. 11. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz
[40] Ibid.

Gradující vztek na svůj osud a na svou vlastní neschopnost vyvrcholí bizardním činem – vyhozením psacího stroje z okna a podpálením vlastního bytu. **Sebevražda** se spisovateli stává vysvobozením, smrt byla jediným horizontem jeho životního obzoru.

Dynamického děje bylo možné docílit používáním krátkých, úsečných vět, asociativní proud myšlenek rychle zprostředkovává současnost v kontextu s minulostí, vnitřní monolog zachycuje psychický stav mluvčího.

Také hlavní postavou povídky „Konec světa“ (autor Wraith Ailohwirre) je nepochopený a nedoceněný tvůrce, jehož neúspěch dožene k sebevraždě. Povídka zachycuje poslední vteřiny jeho života, jde však o pouhou miniaturu.

Vnitřní pohnutky jedince před sebevražedným činem zachytila autorka Jessie.1629 ve své povídce „Nad propastí“. Počáteční vnější charakteristiku anonymní hlavní postavy (*„Kluk. Tak třináct, možná čtrnáct let, tmavovlasý, v černé mikině. Hubené zmrzlé ruce se pevně drží studeného zábradlí. Celý se třese zimou. Na tváři s ještě dětskými rysy zaschlé stopy po slzách.“*[41]) doprovází popis prostředí (přírodní scenerie, propast) a zasazení do konkrétního času – deštivý podzimní den po desáté hodině dopoledne. Motivace k sebevražednému činu nejsou blíže určeny, v průběhu vnitřního monologu navíc dochází k přehodnocování postoje, jenž se ještě den předtím zdál v afektu jasným. Osamělý hrdina vnitřně touží po sociálním kontaktu, chce být přesvědčován o nesmyslnosti svého zamýšleného činu a pohrdá vlastním strachem, jenž nakonec vyústí v rozhodnutí neskočit. Děj se však náhle komplikuje – uklouznutím se hlavní postavě málem podaří svému původnímu záměru dostát, během vysilujícího škrábání se zpět nad propast dostává slovo pud sebezáchovy, skutečná vůle žít, která dementuje dosavadní pohnutky a nezodpovědnou hru se smrtí.

„Proč tady nikdo není? Kde jsou všichni ti pitomí lidi? Kterýma se to tady normálně jen hemží?! …Normálně. Normálně v létě…a za hezkého počasí… Nikdo nepřijde. Nikdo. Ví to.“[42]

Prozření, že si jen člověk sám ručí za svůj život a nelze se spoléhat na ostatní, je pointou vyprávění. Autorce se podařilo sugestivně zobrazit zápas psychicky podlomeného jedince o holý život. Dynamický popis děje prostřednictvím krátkých, úsečných vět *(„Zmrzlá ruka se prudce vymrští, natáhne se…a prsty pevně stisknou skalní výstupek. A teď nohu sem…druhou ruku tady a druhou nohu semhle…“*[43]*)* a množství sloves ve střídání s vnitřním monologem hlavní postavy doplňuje její propracovaná nepřímá charakteristika.

---

[41] Jessie.1629: *Nad propastí* [online]. 2007 [cit. 11. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz
[42] Ibid.
[43] Ibid.

Jiný typ postavy přináší povídka „Kopal jsem na zahradě díru“ (autor Morricone The God). Zatímco v předešlém případě se jednalo o liknavého mladého hrdinu, zde nacházíme ženatého muže bilancujícího nad svým dosavadním životem. Povídku však nebylo možné zařadit do kategorie povídky všedního dne ani povídky s milostnou tematikou – ačkoli se vyznačuje i rysy obvyklými v těchto kategoriích, její hlavní téma je existenciální.

„Ze začátku to bylo krásné. Krásné jako Máchův Máj. Jako všecky ty pindy o borových hájích a hrdličkách. Ale kam to Máchu dohnalo? Žena mu zřejmě pila krev tak jako mě a tak to v Kristových letech zabalil. Vsadím se, že nemohl snést její věčné kibicování.“[44]

Asociace života K. H. Máchy není náhodná. Protagonista sám je také Hynek, ve svém a umělcově životě tak nachází domnělou paralelu a Máchova předčasná smrt spolumotivuje i jeho náhlý sebevražedný čin.

„Je to normální, ženské prostě myslí jinak ať se nám to líbí nebo ne. Co ale nesnesu je, že ten kdo tady nestojí za nic jsem já. Kopu tuhle zatracenou díru, protože si nedokážu připadat jako chlap. Co jsem pro svou ženu udělal, abych si ji zasloužil? (...) Chtěl bych být na ni hodný, ale jsem zbabělec a mám depresi z toho jak se vyvíjí můj život. (...) Chtěl bych s ní strávit život, ale to by mě zničilo. Sakra! Jsem rozpolcený až mi z toho hrabe.“[45]

Přímé pojmenování vnitřních pohnutek hlavní postavy povídku interpretačně zjednodušuje. Neobsahuje *místa nedourčenosti* (Roman Ingarden), která by čtenář byl nucen při interpretaci sám doplnit, výrazné jsou také chyby v interpunkci. Kompozičně se však jedná o zdařilou povídku, dialogy zrychlují děj, který graduje a v závěru končí výstřelem z pistole.

V existenciálních povídkách na literárních serverech bývá také tematizována **tragická smrt blízké osoby**, jíž nějakým způsobem částečně zapříčinila i hlavní postava. Tato následně prožívá úzkostné stavy a pocit zavržence. Hlavní hrdina povídek je nejčastěji mladým člověkem (ne-li dítětem), který si teprve v konfrontaci s následky uvědomuje životní rizika. Zodpovědnost za své jednání ho vrhá nepřipraveného do světa dospělých, s čímž se psychicky těžko vyrovnává.

„O nic si neřekli. Jen se na mě tak divně koukaj. I na mámu. Ta potom doma pořád brečí. A když se jí ptám, co jí je, brečí ještě víc.
A táta je taky divný.
Já vím, že jsem za to mohl. Ale tak ať si řeknou, co chtějí, abych udělal za trest.

---

[44] Morricone The God: *Kopal jsem na zahradě díru* [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz
[45] Ibid.

A pak aby zas bylo všechno úplně normální.

Jako dřív.

To bych chtěl.

To by bylo fajn.“[46]

Naivní uvažování hlavní postavy je dominantním rysem povídky „Já bych…“ (autor Jessie.1629). Signalizuje nízký věk hrdiny, jenž je ochoten zlepšit se ve škole, v chování, v čemkoliv, co mu bylo dříve vytýkáno a co nenapravil. Nynější situace ho motivuje k tomu být lepším, pochopit nenávratnost událostí však nedokáže, stejně jako si ve své naivitě nedokáže vysvětlit chování rodičů, v jejichž vztahu k synovi dochází na základě tragické události k odcizení.

Náhlou konfrontaci se smrtí a zmatenost z dané situace přináší i povídka „Včera“ (autor Jessie.1629), tentokrát z prostředí večírku, na němž v důsledku otravy alkoholem umírá jeden z mladého osazenstva. Útržky vzpomínek na předešlý večer střídají úvahové pasáže:

„Smrt? Co je to smrt? Doteď něco nepochopitelného… něco tam někde venku, něco, co se nás netýká… ještě nikdy se nesetkal se smrtí… jenom jako malý… bylo mu pět a zemřela mu prababička. Pamatuje si to jen matně.

- Přece nemůže být mrtvý… - Nedokáže pochopit smysl toho slova.“[47]

Existenciální povídky **absentující motiv smrti** nacházíme v případě textů „V pekle betonový civilizace“, „Zpověď blbý holky“, „Neporozumění“ nebo „Odpuštění“. Hrdinové těchto povídek zhodnocují svůj vztah k lidem a okolnímu světu, na nějž nazírají z dálky své izolace, přičemž se nejedná o izolaci v prostoru, ale o solitérství v prostředí třídního kolektivu, ve vztahu k matce, ve vztahu k lidské společnosti vůbec.

Typem solitéra je hlavní postava povídky „V pekle betonový civilizace“ (autor Princezna z maloměsta), která sleduje dění kolem sebe a zaujímá k němu osobité stanovisko. Povídka je výrazná svou mozaikovou kompozicí, vypravěč zaznamenává útržky situací a vytváří na sobě nezávislé obrazy, které spojuje jeho hodnotící optika. Vizuálnost popisu je dána hojným užíváním substantiv a adjektiv a zachycováním neobvyklých detailů, výrazným prostředkem popisu je jazyk - autorka vytváří originální, ozvláštňující metafory.

„Ty šedý domy, jejichž předzahrádky se před nedávnem topily v neposečený suchý trávě, holejch keřích a odpadcích, mlčí v bolestným tichu. Po zemi se válí tisíce špačků a teče voda. Hnijící papírky, rozšlapaný žvejkačky obalený prachem, rozžvejkaný již kdysi, vím o nich, ale

---

[46] Jessie.1629: *Já bych…* [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

[47] Jessie.1629: *Včera* [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

ty je uvidíš až na jaře, jsou nenávratně na zemi. Jako jedno z mnoha svědectví, že existuje minulost a čas (...)"[48]

Až naturalistická detailnost popisů je podána vypravěčem, který dění sleduje ze svého stanoviště. Tato statičnost ho odděluje od proudícího davu, hektického shonu na ulicích a dává mu možnost stát se zdánlivě nezávislým pozorovatelem, průvodcem čtenáře, spolu s nímž nahlíží na labyrint světa 21. století. Protikladné je také vnímání času, dané bezcílností postavy kontra chvatem míhajících se lidí, kteří mají cíl své cesty určen.

„Všichni někam jedou, ví, kam jedou, jsou si naprosto jisti, já to nevím nikdy."[49]

Potlačení dějovosti, meditativní pasáže, vztahování se k druhé osobě, „tobě"- „Někomu" a nostalgický smutek spolu s poetickými metaforami zařazují text k typu lyrické povídky.

Naopak výraznou dějovou linii vyprávění obsahuje povídka s názvem „Zpověď blbý holky" (autor Gaxtra). To je dáno především reminiscencí personálního vypravěče na uplynulé události, které významně ovlivnily jeho život. Hlavní hrdinka prožívající krizi vlastní identity se pokouší začlenit do třídního kolektivu, z něhož je eliminována svým zodpovědným vztahem ke studiu. Nálepka šprta jí znemožňuje zapadnout do party lidí, kteří jí na první pohled jsou sympatičtí. Aby se mohla stát jednou z nich, experimentuje se svým vzhledem, mění své dosavadní chování a následně ztrácí svou vlastní identitu. Vzorec chování, který je charakteristický pro třídní partu, však s sebou nese negativa – povrchnost vztahů, zákeřnost, pomlouvačnost, faleš. Uvědomění si vlastní chyby je motivováno ztrátou původních opravdových přátel a prohlédnutím povrchního přátelství v partě, hrdinka zůstává všemi opuštěna a je nucena vyrovnat se se zmatkem v sobě a nalézt opět svou identitu.

„Byla jsem tak pitomá! Nemohla jsem uvěřit, že jsem svý bývalý kamarády zaměnila za ty hnusný pomlouvačný.. ale co, byla jsem jednou z nich. Taky jsem byla taková. Jenže, jak to teď vrátit zpět? A jaká vlastně jsem doopravdy, kam patřím?"[50]

Zbylé dvě povídky zachycující hlavní postavu v existenciální krizi jsou „Neporozumění" (autor Behram Hrafn) a „Odpuštění" (autor Owecka). Důvodem izolace hlavní postavy je v první z nich dáno komunikační bariérou. Po příletu do České republiky vyvolá existenciální úzkost Američanky Jane neznámé prostředí a především neporozumění jazykových kódů v komunikaci Jane s českou rodinou. Hrdinka se tak dostává do izolace od okolí, jež je pro ní neznámé a cizí, a její zkreslené vnímání reality ovlivněné strachem zapříčiní její absurdní útěk z rodiny.

---

[48] Princezna z maloměsta: *V pekle betonový civilizace* [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz
[49] Ibid.
[50] Gaxtra: *Zpověď blbý holky* [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Druhá z povídek, „Odpuštění“, tematizuje důsledky absence citového zázemí v rodině. Hlavní postava (personální vypravěč) líčí ve svém vnitřním monologu motivaci svých činů, které ji dohnaly až na pokraj smrti. Nevšímavost matky alkoholičky kompenzovala hrdince parta narkomanů, mezi něž se zařadila z potřeby sounáležitosti a blízkosti druhých lidí. Hledání vlastní identity a místa ve společnosti provází hrdinku i v léčebně a vyvrcholením procesu sebeidentifikace je definitivní zpřetrhání rodinného pouta.

Nyní je třeba zmínit typ textů, které jsou **na pomezí realistické a fantastické povídky**. Hlavní postava buď ztrácí zcela svou identitu a stává se v pozemském světě nikým, neznámou osobou pro své blízké („Nejsem nikdo“), nebo dočasně umírá a je v neviditelné formě přítomna následujícímu dění („Neviditelná“). Zcela na okraji jsou pak povídky „Budu“ a „Bůh se nudil“, které tematizují okamžik stvoření.

Děj povídky „Nejsem nikdo“ (autor Jessie.1629) se odehrává v reálném prostředí města a bytových interiérů. Hlavní postava v dialogu s nalezenou spřízněnou duší odkrývá svou bizardní historii, na jejímž počátku stálo zmizení z paměti svých blízkých. Sen zprostředkoval **mystické zmizení postavy**, respektive její identity. Následkem toho je ztráta rodinného zázemí a anonymita, z níž není úniku. Hrdina se bez jediného identifikačního průkazu stává pro své okolí nikým, rodiče ho nepoznávají, jeho místo po jejich boku zaujal cizí kluk, za cizího ho považují i jeho spolužáci a babička, jediný babiččin pes projevuje vůči němu náklonnost. Počáteční potřeba svůj nynější stav změnit, zvrátit nepříznivou situaci a osvětlit okolí, co se stalo, se po několika nezdarech mění v rezignaci a relativizující postoj vůči všemu.

„Seděl jsem ve vlaku, díval se na ubíhající krajinu. Uklidil jsem se. Najednou mi bylo strašně dobře. Celý svět se ztratil a existovalo jen to okno a za ním běžící krajina… krajina, která možná ani není. Protože když nejsem já, tak proč by měla být ona?“[51]

Hrdinův pocit křivdy vyústí v závěru v negativistický postoj, jenž mu dovoluje cokoliv.

„Přestal jsem přemýšlet jako Vojta Konečný… Stal jsem se nikým. A tak jsem mohl přemýšlet jako nikdo. Nejsem nikdo, moje může být všechno.
Svět byl ke mně krutý a nemilosrdný. Bez důvodu. Není nic jako právo a spravedlnost. Není. Neuznává je svět, neuznávám je já. Mohu být krutý a nemilosrdný. Bez důvodu.“[52]

Sen je prostředkem nečekané proměny hlavní postavy také v povídce „Neviditelná“ (autor Moo). Mystický okamžik proměny se odehraje v době, kdy je hrdinka osamocena v lese, kam

[51] Jessie.1629: *Nejsem Nikdo* [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz
[52] Ibid.

se uchýlila, aby na chvíli utekla od starostí. Změnu fyzické schránky v neviditelnou symbolizuje náhlé zatmění během dne, po opětovném rozednění je hlavní postava vržena do formy nebytí. Přítomnost na vlastním pohřbu, náhlá potřeba vyjádřit nejbližším své city, to vše je fiktivní budoucnost, do níž hrdinka nahlédla a díky které jí bylo umožněno uvědomit si své chyby a pravé hodnoty. Prostřednictvím časové smyčky se děj v závěru vrací do prostředí lesa, odkud hlavní postava míří zpět do svého života napravit chyby, kterých se dopustila.

Mystický okamžik stvoření - v protikladu ke zmizení v předchozích textech – tematizují povídky „Budu" a „Bůh se nudil". Ať se jedná o stvoření jedince („Budu") nebo celého světa („Bůh se nudil"), v obou případech zde nacházíme postavu božského stvořitele a nehmatatelné, fantastické prostředí, v němž se děj odehrává. Autoři využívají realistických rekvizit, personifikují se abstraktní naděje nebo náhoda, mystické postavy Boha nebo andělů mají chování a uvažování současného moderního člověka. Tak například v textech nalézáme pasáže typu:

„Rozhlédl se po místnosti, bylo jich tady pár, všichni s nepřítomným cool výrazem, co říkal, tvářím se, že eso nemám, ale já ho mám a v pravý čas ho vybalím. Bylo přesně devět, šéf byl přesný, vešel do zasedačky, kde už byli všichni, nudná šou mohla začít. Nikdo však nevěděl, o co jde, a taky to možná všem bylo jedno. Marek si rovnal péro na křídle, nějak divně si ho přisedl."[53]

nebo

„Otázko, kde jsi? Náhodo, proč se k nim nepřiblížíš? Včera už si byli tak blízko, vysedal z autobusu na vedlejším nástupišti. Proto jsem Ji zavolala, aby mě tam odvedla, ale když přišla a já jí podávala ruku, nevzala mě.

Přijdu brzy! *Zavolala na mě přes všechny věky. Náhoda a Naděje mě pohladila po budoucích vlasech.*

Jen ještě chvíli a navštívím je taky. Buď trpělivá! *zavolal Ten, který všem otvírá dveře.*

Vzlétla jsem a pozorovala ji. Byla od něho tolik vzdálená. Náhoda bude mít co dělat. (Zvládnout to ale musí.)"[54]

[53] tamia: *Bůh se nudil*. [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz
[54] Lelli: *Budu*. [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

3.2 Próza dobrodružná

Žánr dobrodružné prózy nenacházíme v textech na literárních serverech v takovém počtu, jako je tomu u prózy realistické. V umělecké literární tvorbě má své specifické postavení, které je dáno jeho primárně zábavnou funkcí. Původní tematické rozpětí, zahrnující do dobrodružné prózy svou poetikou robinzonády, indiánky, westerny nebo detektivky, bylo během existence tohoto žánru rozšířeno o nové typy textů. Mezníkem by se dalo považovat období první poloviny 20. století, kdy byl do literatury zaveden pojem *science fiction*. Nový žánr je definován jako *„část fantastické literatury, odehrávající se v realitě, s níž dosud lidé neměli zkušenost – tedy buď v budoucnosti, nebo v přítomnosti (případně i v minulosti), v níž je však „něco jinak“*“[55]. Vynález, setkání s jinou formou života, neobyčejné schopnosti člověka, předzvěst katastrofy, další světové války atp. jsou typickou motivikou vědeckofantastické literatury.

V naší práci pojednává o sci-fi literatuře podkapitola 3.2.2. Vedle toho jsme do dobrodružné prózy zařadili také fantasy povídku. V textech na literárních serverech jsou tyto dva žánry nejfrekventovanějšími, na okraji pak stojí dobrodružná próza s dětským hrdinou a povídka historická. Povídka detektivní nebyla v námi analyzovaných textech zastoupena vůbec, její specifická poetika s hlavní postavou detektiva povídkám na literárních serverech zůstává cizí.

Jak se v následujících dvou podkapitolách přesvědčíme, pro sci-fi a fantasy povídku je typická následující poetika. Děj je zachycován v exotickém prostředí, jímž může být planeta ve vesmíru, magický les nebo blíže nespecifikovaný prostor. Výrazná je dějová linie a gradující napětí. Ve fantasy povídkách k tomuto napětí dochází na základě vyhrocené situace, do níž se hrdina dostává buď dobrovolně, nebo bez vlastního přičinění. Krátké věty s frekventovaným výskytem sloves dynamizují děj, který je často překotný, v konfrontaci s dějovou linií ustupuje ve vyprávění do pozadí přímá řeč, také hlavní postava je charakterizována primárně svými činy.

Pro vědeckofantastické povídky na literárních serverech je charakteristické tematizování apokalypsy nebo dění ve vesmíru, jímž může být válčení znepřátelených skupin obývajících planetu atp. Originální prvky vyprávění jsou dány tvůrčím potenciálem autorů, kteří vytvářejí neologismy a exotické názvy osob i prostředí fikčního světa.

---

[55] Neff, Ondřej – Olša, Jaroslav, jr.: *Encyklopedie literatury science fiction.* Praha: H&H 1995, s. 32.

3.2.1 Fantasy povídka

Žánr fantasy povídky je na literárních serverech typický slučováním fantaskna a reality v jeden obraz, přičemž tyto jsou rovnocenné a prostupují se. Výrazná dějová linie je zasazena do fantaskního nebo blíže nespecifikovaného časoprostoru – svět víl, vzdálená planeta ve vesmíru, magický prostor lesa aj. Hlavní hrdina analyzovaných textů je kladnou postavou, vyznačující se nadpozemskými vlastnostmi a morální převahou nad ostatními, je vystaven nebezpečným situacím, zkouškám, které prověřují jeho schopnosti i charakter. Hyperbolizace jeho kladných vlastností a silového potenciálu koresponduje se schematičností postav fiktivního světa v těchto povídkách. Dějové napětí udržuje čtenáře v neustálé pozornosti a očekávání.

Stejně jako v povídce existenciální, i zde můžeme najít hlavní postavu, jež je typem solitéra nebo vyvržence ze společnosti. **Postava s lidskou podobou** podstupuje zkoušku, při které prokazuje své charakterové vlastnosti. V povídce Salvův příběh (autor Evellyn) zobrazila autorka typ válečného hrdiny bojujícího s nadpřirozenou bytostí – drakem. Víla Najlin je zase hlavní postavou stejnojmenné povídky, v níž je zachycen **proces zkoušky**, kterou podstupuje, aby se mohla začlenit do společenství víl, jež ji vyvrhlo pro její nečistý původ.

„Najlin běžela lesem, na krku se jí houpaly darované hodiny a plavé vlasy byly divoce zacuchané. Ve tváři měla odhodlaný výraz, ale stejně byla plná pochybností. Vždyť ona opravdu není víla, je jí jen z poloviny. Stačí to na splnění zkoušky? Co když opravdu zemře? Otázky vířily její hlavou, ale běžet nepřestávala.“[56]

„Zahřmění. Salvo se znovu zatřásl. Vítr se obrátil proti němu a poštval mu déšť přímo do tváře. Teď už byl úkryt ve skalách k ničemu. Je to znamení. Natáhl se pro své kopí, ležící v louži nebeských slz, a sevřel ho v náručí se silou a odhodláním. Je to jeho osud. Buď uspěje, nebo zemře v boji. Tak, jak si to vždycky přál. S hlavou vzpřímenou, s hrdostí svých otců.“[57]

Ukázky ilustrují, jakým způsobem je autory realizována fabule příběhu. Úsečné věty s množstvím sloves jsou formálním prostředkem, jímž se dociluje dynamického vyprávění. Salvův dračí nepřítel, s nímž svádí boj v téměř apokalyptickém okamžiku, je silným protivníkem, oba znalí svého **předurčeného osudu** zápasí o svůj předem prohraný život na

[56] Gaxtra: *Najlin* [online]. 2007 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz
[57] Evellyn: *Salvův příběh* [online]. 2007 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

deštěm smáčeném bojišti a ve vzduchu. Ticho na bojišti před příletem draka dramatizuje situaci spolu se zatměním a prudkým lijákem, které symbolizují okamžik osudové změny.

Hrdina s lidskou podobou je hlavní postavou vyprávění také v další povídce – „Nuri Bej“ (autor corso). Temný osud, který mu byl předurčen, nelze zvrátit a k jeho naplnění dojde prostřednictvím pohádkové rekvizity – zamčené truhly. Motiv zamčené truhly plní ve vyprávění důležitou funkci, je také prostředkem zkoušky hlavního hrdiny. Truhla skrývá tajemství, jež nemá být odhaleno, a právě pomyslný zákaz vede hlavní postavu k jeho porušení. Následkem činu dochází k dramatickým událostem, uzamčené temné síly vyjeví Nurimu jeho poslání.

„Hromy doprovázel smích, skoro řehtání plné šílenství. Viděl vraždu své matky. Viděl své ruce, jak rdousí jeho ženu. Jeho milovanou Lynn. Nebyl Nurim, byl králem. Byl monstrem, vládnoucím tisícům hříšných duší svých předků. Stíny kolem něj utvořily kruh a Nuri se ztratil v temném moři zla.“[58]

Dramatičnosti děje je v ukázce docíleno také specifickými jazykovými prostředky. Pro zesílení dramatického účinku autor užívá expresivních výrazů „řehtání“, „rdousí“, „byl monstrem“.

Motivem, který je třeba v rámci kategorie fantasy povídky zmínit, je **motiv cesty**. Mladý hrdina povídky „Samuraj v zádech“ (autor Rafael) se vydává na pouť, aby splnil své poslání a zachránil rodné město od zla, které v ní panuje. Stranou od lidí z města, kteří ho pronásledovali, se coby utečenec skrývá v lese, jenž proměnil svou kdysi přívětivou tvář a stal se prostorem pro člověka nebezpečným.

„Kraj byl mrtvý, ani žádní ptáci nebyly slyšet v korunách mrtvých stromů, snad jen nějaká vrána nebo havran. (...) Ten kraj byl zlověstný. Větve vypadaly jako pařáty sápající se po něm. Neustále se otáčel a koukal po nich, aby náhodou přece jen nějaká z nich neožila. Začaly vystupovat strašidelné zvuky-praskání a všemožné šelestění. Zdálo se mu, že je to ze všech směrů. Jako by les právě ožíval.“[59]

Hrdinův strach zkresluje vnímání okolí a zintenzivňuje pocit ohrožení v pustém lese. Všudypřítomná číhající smrt se zhmotní náhlým výpadem nepřítele, který Aimurovi usiluje o život, naštěstí pro hrdinu neúspěšně. Boj se samurajem je prostředkem změny Aimurovi situace, na scéně se zjevuje nová postava elfího bojovníka, který se hlavnímu hrdinovi stává přítelem-ochráncem a zároveň průvodcem na cestě do elfí země. Aimura opustivší svůj rodný

[58] Corso: *Nuri Bej* [online]. 2007 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz
[59] Rafael: *Samuraj v zádech* [online]. 2007 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

kraj odchází zvrátit neblahý osud města, jeho čin motivuje především silné pouto k rodině, jíž ve městě musel zanechat. Zmínka o městě, do něhož se hrdina touží vrátit, rámuje povídku a uzavírá vyprávění, jež je patrně jen úvodní částí uceleného příběhu na pokračování. Fantastický obraz má atributy reálu mimo jiné díky konkrétnímu pojmenovávání objektů fiktivního světa – toponyma „země Zelfien“ nebo „Teřná hora“, které stojí v protikladu k nejasné hrdinově minulosti. Podání předchozích událostí se děje jen v náznacích a útržkovitě v rámci přímé řeči postav nebo vnitřního monologu hrdiny, což ve vyprávění vytváří napětí odpovídající tématu povídky.

Hlavní postavy fikčního světa fantasy próz však nebývají jen zjevem podobné člověku. Hrdiny mohou být i **personifikovaná zvířata** nebo **postavy bizardního zjevu**, je jim vlastní lidské uvažování i mluva - hovorový jazyk zachycený v dialozích může obsahovat i vulgarismy.

„„Není to vůl? “ ptá se Skřítek Vuvla. „Nebo si myslí, že jsem duch?“
„Není to vůl, je to Gočon, ty oči navrch hlavy má pořád, tomu se nediv“ odpoví Vuvlo.
„Gočon? A to je jako co? Jak tak na něj koukám, tak se mu matička příroda taky pomstila. Takové chlupy, to snad vykradl parukárnu, či co. Pravda, ty taky nevypadáš o nic lépe. To oko, co z tebe zbylo je jakési skelné a červené, nemáš v prdeli pojistku?“ směje se Skřítek.“[60]

„Leonardo vyskočil na stůl, lehl si na něm na záda a pořádně se rozvalil. Chtěl provokovat.
„Vypadni odsud!“ zařval na něj pingl.
„Zkus si mě vyhodit!“ hecoval ho kocour.
„To si piš, že zkusím!“ odpověděl mu číšník a za kůži na krku ho zvedl do výšky. Koukali si z očí do očí.
„Před tím, než mě vyhodíš, ty jenom trochu evolučně vyvinutá opice, zkus si zavolat šéfovi a zeptej se, kdože je to Leonardo da Beethoven le Bonapart von Einstein Mendělejovič a taky se pořádně zeptej, jak se k němu máš chovat!“[61]

[60] Agatha: *Vuvlo, Gočon a Skřítek* [online]. 2008 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz
[61] Behram Hrafn: *Leonardo da Beethoven le bonapart von Einstein Mendělejovič* [online]. 2007 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

Povídka „Prokletý rod“ (autor Milan Březina) mísí prvky dobrodružné prózy ze života zvířat s fantastickým motivem proměny člověka ve zvířecí bytost. Tematizovaným prokletím rodu je úděl smečky vlkodlaků předávat před smrtí svou zvířecí podobu na dalšího člověka, jímž se v povídce stává bezbranné dítě. Mystická postava neznámého tuláka však prostřednictvím zaříkávacích formulí vládne magickou silou, která vlka paralyzuje a ohrožuje jeho poslání – jeho přítomnost ve vyprávění komplikuje děj, dochází k dramatickému střetu.

„„Tvá snaha je marná, dcero vlka,“ zopakoval tiše a žár ještě zesílil.

Vlčice propadla agónii. Bolest ji úplně ovládla a nebyla schopna čehokoli. Znovu zoufale zavyla a v mysli prosila tajemného muže, aby ji ušetřil toho trápení. Tušila, že dokáže snadno číst každou její myšlenku. Prosila o smrt a volala do noci svého boha, své bratry.“[62]

[62] Milan Březina: *Prokletý rod* [online]. 2007 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

3.2.2 Sci-fi povídka

Také žánru sci-fi odpovídají především dobrodružné příběhy, které akcentují rychlý dějový spád a dějové napětí v rovině syžetu. Na rozdíl od fantasy povídek tvoří vědeckofantastická próza realistickou část fantastické literatury, pracuje většinou s věrohodnými hypotézami o budoucnosti vědy a techniky a tematizuje jejich vliv na vývoj společnosti a životní styl člověka. Její specifičnost je tedy především tematická – modeluje obraz budoucího světa a člověka v něm, méně často se hlavní postava vydává do historie. Prostorem vyprávění se stává tajemný vesmír blíže neurčených kvalit. Příznačné jsou také pro sci-fi prózu exotické názvy planet, jména národů a samotných postav.

Sci-fi literaturu můžeme podle autorského záměru rozdělit na literaturu *dobrodružně zábavnou* a *sociálně kritickou* (L. Lederbuchová). Povídka s dobrodružně zábavnou tematikou navazuje na tradici dobrodružných cestopisů, od které se však odlišuje prostorem, jímž hlavní postava cestuje – již nezachycuje prostředí světa, ale vesmíru. Pro literaturu sociálně kritickou je charakteristické varování před důsledky negativ společnosti, jejichž příčinou je přetechnizovanost, mající fatální vliv na osobnost člověka, jeho charakter a morálku.[63]

Na literárních serverech se vědeckofantastická povídka objevuje ve dvou tematických okruzích, o kterých tato kapitola blíže pojednává. Jedná se o 1. zasazení vyprávění do blíže neurčeného vesmírného časoprostoru, 2. motiv blížící se apokalypsy nebo události nastalé po zničení světa .

V povídce „Válka na Gorgomě“ (autor smrťák) je zachyceno **válečné dění** na fiktivní planetě Gorgoma. Dva znepřátelené národy vybavené fantastickými zbraněmi paprskomety spolu vedou nelítostný boj, zahrnující i výměnu zajatců, která se děje bizardní formou. Součástí výměnné strategie je co nejvíce vykrmit zajatce, k čemuž se používají nečekaně realistické rekvizity – pečená husa se zelím a knedlíkem, větrníky se šlehačkou aj. Tyto „gastronomické boje“ vyvrcholí hladomorem na planetě a s tím spojeným nutným ukončením válek. Vyjevení absurdity válčení je záměrem povídky, dominující dějová linie upozaďuje charakteristiky postav a prostředí. Tak se například o hlavní postavě dovídáme pouze, že *„Stén Velký byl velitelem Zipařských legií a miloval v životě jen dvě věci. Vraždění nepřátel a borůvkové koláče.“*[64]

---

[63] LEDERBUCHOVÁ, Ladislava: *Průvodce literárním dílem*. Jinočany: Nakladatelství H&H 2002, s. 299.
[64] smrťák: *Válka na Gorgomě* [online]. 2008 [cit. 19. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

Bytosti neobvyklého vzhledu a schopností nalézáme v povídkách „Sčítání koček na planetě Varm“ a „Sar“. Dvouhlavá dívka ve věku devadesáti let nebo jedinci s telepatickými schopnostmi jsou jen ukázkou tvůrčího potenciálu autorů sci-fi povídek. V nich nacházíme také postavy klonů, hlavonožců, čtyřokých plazů, mnohatunová stvoření aj.

„Třeba vlohy pro hudbu jsou velmi příjemné na poslech a vždy kdy máš příležitost procházet Zónou, zajdeš se mrknout za hudebníky. Odrazy v hlavě vyvolávají určitý styl hráče, který své mozkové vlny formuje podle toho, jaké barvy tónů vydává. Individuálně dochází ve zvukovém centru posluchače k různým výsledkům v závislosti na tom, co chce slyšet. Jejich koncerty nemají chybu.“[65]

Sar je hlavní postavou stejnojmenné povídky, učitelem cestujícím prostorem závratnou rychlostí. Jeho optikou jsou zachyceny detaily nereálného světa vyprávění.

„Staré dobré gravitorové sklo shlíží na zvenku stejný Bioblok, ale pod střechou se dějí nové zázraky zrození. Zanedlouho budou volné stavící stroje z Abzu a v pralese se založí dvě obsáhlejší líhně.“[66]

V povídce nenacházíme vysvětlení některých pojmů („gravitorové sklo“, „Bioblok“, „Abz“), tato místa nedourčenosti musí čtenář v průběhu čtení konkretizovat sám.

Druhým definovaným okruhem jsou sci-fi povídky obsahující **motiv blížící se apokalypsy** nebo líčící ve vyprávění události po této katastrofě. Tak je tomu v povídkách „Pan Mrtvý“, „Není co ztratit“ nebo „Lovecký den“ (autor Olaf).

Děj povídky „Konec světa“ (autor Zámotek) se odehrává v reálném prostředí hlavního města Prahy. Signály blížící se katastrofy reflektuje hlavní hrdina spolu se svým kamarádem během jízdy tramvají. Popis prostoru tramvaje střídá popis dění událostí odehrávajících se venku, v závěru přichází rychlý zvrat, bezprostřední neurčité ohrožení vystihuje jen sluchový vjem blížícího se „temného hučení“.

Realistické prostředí zachycuje i povídka „Není co ztratit“ (autor m2m).

„Prázdným ulicím vládl jen vítr, který hnal prachové částečky proti zdem opuštěných budov; černá kapuce se vlnila, jak se do ní vítr opíral, přesto nesklouzla dolů, aby odhalila jeho oči, jeho tvář.

Kráčel mezi vraky aut. Kráčel prázdnou ulicí. Nebe nad ním se zatáhlo do černého hábitu, z těžkých mraků se spustil déšť a skrápěl prázdnotou vonící ulice.[67]

---

[65] Vyo: *Sar* [online]. 2008 [cit. 19. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz
[66] Ibid.
[67] m2m: *Není co ztratit* [online]. 2007 [cit. 19. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Nebe je důležitým prvkem vyprávění, déšť z něho padající signalizuje blížící se změnu a právě z temné oblohy se na zem snesou tajemné bytosti zahalené v černých pláštích, ozbrojené střelnými zbraněmi. Hlavní postava je jedním z nich, společně přicházejí do města, aby ho zcela vyplenili. Jejich skupinu charakterizují *„stejné postavy, stejné kapuce, stejné bezvýrazné tváře“*[68].

Děj povídky „Pan Mrtvý“ (autor Olaf) je zasazen do prostředí středověkého města, kam má namířeno hrůzostrašná postava umrlce. Jeho posláním je vyvést z města toho, kdo si zaslouží přežít. Děsivý vzhled nemrtvého, stav jeho zdevastovaného těla děsí občany města, tím spíše, že se usadí v hostinci na náměstí, kde následně dochází k dialogům s ostatními postavami. Falešný hostinský, hřešící kurtizána, intrikářský „štamgast“ jsou dokladem typizace postav povídky. Pomlouvání a faleš, které dialogy s postavami vyjeví, jsou důvodem, proč umrlec přichází do města a jediným trestem hodným měšťanů je zprovodění celého města z povrchu zemského. Na skále nad městem, kam nemrtvý zavede vyvoleného člověka, společně sledují katastrofu, jíž nebe na tamní obyvatelstvo spravedlivě sešle.

„Síla výbuchů byla tak mohutná, že i desítky kilometrů od epicentra se chvěla zem. Mohutný černý kouř se vydal k nebi a všude za sebou nechával stopy prachu.
Pak nastal klid.
Nikdo nekřičel.
Nikdo neplakal.
Zničené město polila voda a schovala ho navěky věků.“[69]

Paralela s mýtem o městech Sodomě a Gomoře, na které Bůh seslal zaslouženou zkázu, není náhodná. Sama postava umrlce je představena jako ta, která je v kontaktu s bytostmi z oněch dávných věků, a jíž Bůh uložil přivést mu nového učedníka.

Poslední povídkou, která se neodehrává ve vesmírném prostoru, je text s názvem „Lovecký den“ (autor Olaf). Hlavní postava, zachycená ve vyprávění při lovu na divoké zvíře, zastupuje primitivní národ obývající planetu Zemi. Primitivnímu způsobu života odpovídá oštěp jako jediný lovcův nástroj a samotná strategie lovu na exotický druh zvířete.

„Tělo Kuringa pokrývala hustá hnědá srst. Na tom nebylo nic zvláštního. Zvláštní byla pátá noha, která rostla zvířeti ze hřbetu a tyčila se k zamračenému nebi. Kdyby Hark někdy viděl žraloka, připadalo by mu to jako jeho karikatura a přebytečná končetina s kopytem by nahrazovala špičatou ploutev.“[70]

---

[68] m2m: *Není co ztratit* [online]. 2007 [cit. 19. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.saspi.cz
[69] Olaf: *Pan Mrtvý* [online]. 2007 [cit. 19. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz
[70] Olaf: *Lovecký den* [online]. 2007 [cit. 19. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

Zmínka o žralokovi dotvrzuje čtenářský úsudek, že se děj povídky neodehrává v současnosti, ale odkazuje k minulosti či budoucnosti. Že jde o fiktivní zachycení budoucí formy života na poničené planetě, se čtenář dozvídá v závěru povídky prostřednictvím podivného nálezu ve skále. Rozšifrování události autorským vypravěčem, který interpretuje hrdinův nález jako zbytek stanice pražského metra, je pointou vyprávění.

3.3 Povídka satirická

Vedle povídek věrohodně zachycujících realitu a dobrodružné prózy, v níž dominuje zábavná funkce vyprávění, je třeba zmínit také povídky, jejichž primárním posláním je kritika společnosti. Tato kritika se v povídkách na literárních serverech děje s využitím ironie v rovině tematické i jazykové. Zjevné pozitivní hodnocení, jemuž kontext dává význam negativní, nalézáme v textech „Cesta do hlubin umělcovy duše“, „Diagnóza masového vraha“, „Z deníku mladé policistky“, „Vášnivý básník“ nebo „Drbny“.

Jak jsme z analyzovaných textů zjistili, na žánr satirické povídky se na literárních serverech specializují především autoři Kamil Sikora a Petr Měrka. Oba tvůrci jsou výrazní frekvencí uveřejňování svých děl, které se děje takřka denně. Autor Petr Měrka je jedním z výjimek na literárních serverech, kterým se podařilo vydat své dílo i knižně (Měrka, Petr: *Telekristus a Mentál.* Praha: Fra 2007), specifická poetika jeho textů, odkrývající společenská tabu s využitím vulgárních výrazů a scén, si již stačila získat řadu příznivců i zatvrzelých odpůrců.

„Shrnu/to hned na úvod: černý humor se zelenofialovou sarkastickou jiskrou, fabulace-halucinace, atentát na tabu, opulentní hody absurdity, švih, bohatý jazyk a vypsaná ruka, líbezná pointa korunuje cynický kmen textu a obludky žijí. Chvíli.“[71]

„Měrka je propadák, nuda a insitní výsměch literatuře. Hledat u něj trancendenci je od základu protimluv. Nepřekonává ani svoje původní vzory. Největší slabinou je ovšem sveřepá monotónnost jazyka, která unavuje už po několika odstavcích.“[72] (autor Lyryk)

Satirickou povídkou tohoto autora, kterou jsme zařadili do naší práce, je „Vášnivý básník“. Měrka ve svých povídkách pojmenovává hned několik společenských nešvarů: užívání drog a alkoholu, problematiku sekt a nacistických hnutí a především vzrůstající agresi lidí a povrchnost jejich vztahů.

„Zahnisaní puberťáci věděli od svých učitelů, jak se mají v takovém případě zachovat. Uzamkli místnost. Vytáhli baseballovky, břitvy a boxery. Obklopili nic netušícího Dibora a začali mu vyhrožovat likvidací.“[73]

---

[71] KOUBOVÁ, Míla: Dobře sjetý debut [online]. 2007 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/p_kultura.asp?c=A070502_110540_p_kultura_wag

[72] Lyryk: Re: poděkování sojce [online]. 2007 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz/forum/read.php?f=4&i=11571&t=11398&phorum_auth=1

[73] Měrka_out: *Vášnivý básník* [online]. 2008 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

Hyperbolizované vlastnosti postav jsou součástí typizace, která je pro autorovu poetiku charakteristická. V případě povídky „Vášnivý básník“ se jedná o **typ umělce**, jenž se pokouší prorazit na literární scéně. Povrchnost jeho motivací k tvorbě, jeho zoufalá finanční situace a faleš nakladatele Epikóna tvoří zřejmý významový podtext povídky, jež může být povrchně interpretována jako groteska, její význam je však primárně satirický.

Dalším autorem, kritizujícím ve svých povídkách společenské dění, je již zmíněný Kamil Sikora. Pod touto přezdívkou uveřejnil text „Cesta do hlubin umělcovy duše.“ Jak je ze samotného názvu patrné, také jeho povídka zobrazuje osud umělce, jehož záměry však skončily tragicky. Hudebník a scénárista v jedné osobě je umělcem bez talentu, vlastní mylná domněnka svého výjimečného nadání zapříčiňuje neustálý konflikt s okolím. Nesebekritické narcistické sklony personálního vypravěče v kontextu nechápajícího okolí jsou důvodem umělcovy ukřivděnosti a pocitu zneuznání, které motivují jeho další činy.

Autor využívá formy deníkových zápisků hlavní postavy, která je svou anonymitou jen určitým zobecněným typem – v povídkách nalézáme hrdiny označené „pacient X“ (Cesta do hlubin umělcovy duše), Jiří K. (Diagnóza masového vraha) aj. Perspektiva personálního vypravěče je prostředkem k satiře na umělce všeho druhu, ironický podtext nacházíme například v této pasáži:

„Ráno se mi podařilo napsat několik dalších nových scénářů a myslím si, že jsou vynikající. Nabídl jsem je známému režisérovi. Ten trouba sice nerozezná kvalitu od braku, ale dal jsem mu ještě šanci.(...) Bohužel je nakonec z nepochopitelných důvodů odmítl. Prý dvouřádkový námět o ničem není scénář. Myslím, že žárlí na můj talent.“[74]

Formu deníkových zápisků střídá forma lékařské zprávy, objasňující kontext pacientova uvažování zdánlivě nezaujatým postojem psychiatra. Jde o metatextový vstup do textu, který autor realizuje jako promluvu autorského vypravěče. I tato složka díla je prostředkem satirického pohledu na zvláštní lidský druh – umělce.

Ironické vyznění povídky v závěru vrcholí dovětkem

„Čtenář si už ale jistě stačil udělat představu o duševní trýzni nepochopeného génia, pacienta X. Není divu, že konec života strávil v psychiatrické léčebně, kam ho dohnala krutá bezcitnost nechápající většiny.“[75]

---

[74] Kamil Sikora: *Cesta do hlubin umělcovy duše* [online]. 2007 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

[75] Ibid.

Tato autorova poetika se nemění ani v následujících povídkách, jimž jsou „Diagnóza masového vraha“ a „Z deníku mladé policistky“. Jak je z typů postav patrné, i tentokrát autor zaměřil svůj kritický pohled na specifickou skupinu lidí. Samotný název první z povídek napovídá, že objektem satiry bude postava masového vraha. Autorovu kritickému hodnocení se ale nevyhnul ani **typ psychiatra deformovaného svým povoláním**, jehož lékařská zpráva zachycuje osud pacienta.

„Poslední den hned ráno prokázal zkoumaný subjekt veliký smysl pro humor. Zapálenými novinami se pokusil poničit zařízení cely a hasícímu strážnému ukousl ucho. Komická je na tom skutečnost, že použil noviny Svoboda, čímž dal najevo své pocity vězněného člověka. Napadení strážného bylo podle jeho slov způsobeno tím, že ho rychlým vstupem do cely polekal. (...) Zkoumaný subjekt vykazuje ve všech směrech značnou inteligenci a výrazný odpor k násilí. Jeho povaha je svým založením citlivá, až submisivní, což se snaží neuměle maskovat předstíranou agresivitou.“ [76]

Také v poslední Sikorově povídce nacházíme postavu vyznačující se pomýleným nahlížením na skutečnost. Deformovanost optiky hlavní **postavy policistky** je zřejmá z deníkových zápisků. Touto formou autor zachytil ženino nekritické hodnocení sebe sama. Předchozí nápodobu odborného článku včetně jazykových prostředků, které tento typ neuměleckého textu vyžaduje, v poslední povídce nahrazuje ryze deníková forma vyprávění. I zde má jazyková rovina textu důležitý význam – nadměrné používání cizích slov a jejich komolení („den byl extraktně vyčerpávající“, „narušuje kontinentalitu dopravy“, „permálně zatěžuje“, „inscident“[77]) jsou funkčním prostředkem charakteristiky hlavní postavy.

Posledním satirickým textem je povídka „Drbny“ (autor Aniss). Pasáže autorského vypravěče, který ve své promluvě osvětluje ryzí charakter vztahu staršího pedagoga se studentkou, ve vyprávění střídají dialogy dvou žen, jejichž rozhovor se nese v duchu **pavlačových řečí**.

„„Důležitý je, aby ho neokrádala! A vlastně i Vás! Už jste s ní mluvila o těch záclonách?“
„Kdepak, snažím se jí vyhýbat, když tam přijdu.“
„Já být váma, tak jí ten účet za ně strčím rovnou pod nos! Jen ať hezky platí!“
„No jo, to já zase neumim, ale zasloužila by! Syn všechno platí, všechno kupuje…“
„A ona? Nakoupí alespoň?!“

[76] Kamil Sikora: *Diagnóza masového vraha* [online]. 2007 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz
[77] Kamil Sikora: *Z deníku mladé policistky* [online]. 2007 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

„Co vás má! Ta tam nekoupí ani housky! A on je tak zaslepenej, Fernetíčka jí koupí… Všechno, všecičko. No jen si to představte!“

„Normálně je mi za vás z toho špatně… ““[78]

Již samotný expresivní název povídky odkazuje ke kritickému postoji autora vůči artikulovanému tématu. Pomocí přímé řeči je zachycena žoviálnost a pomlouvačnost postav dvou sousedek, které nenechávají na obětech jejich hodnocení suchou nit. V jazykové rovině je k docílení zdánlivého autentického zachycení rozhovoru využito kontaktních vět „Co vás má!“, „No jen si to představte“ aj.

[78] Aniss: *Drbny* [online]. 2007 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

3.3 Povídka humoristická

Komický žánr je charakteristický pro texty na literárních serverech, které v naší práci analyzujeme v rámci tematické klasifikace jako poslední. Jedná se o povídky „Z deníku sebevraha“, „O prasatech a lidech“, „Netypicky v zoo“ a „Vyznání“. Autoři komickou formou pojednávají o neobvyklých událostech ze života postav, komično vzniká častěji na rovině tematické a primárně určuje způsob zobrazení tématu. Parodovaný žánr bajky, forma deníkových zápisků, vyprávění s anekdotickými prvky – ve všech případech nacházíme dominantní komické vyznění textu. Autoři se však nevyvarovávají postupům hraničícím se schematismem (viz povídka „Netypicky v zoo“), tak například v povídkách vyskytující se numerický princip - tři pokusy k dosažení cíle - je v kompozici vyprávění prostředkem gradace a jak si ukážeme v následujících citacích, banální způsob jeho zpracování v rovině tematické i jazykové znehodnocuje texty až na úroveň *triviální literatury*[79].

Numerický princip nacházíme v kompozici povídek „Z deníku sebevraha“ (autor Kavka) a „Netypicky v zoo“ (autor fungus2). Personální vypravěč první povídky líčí své tři pokusy o sebevraždu, které byly pokaždé znemožněny nečekanými okolnostmi.

„Jediné prášky, které jsem doma našel, bylo projímadlo. Snědl jsem tedy celou krabičku. Během půl hodiny jsem ucítil takové hučení ve střevech, že jsem vyrazil na záchod. Zdolával jsem rekord na krátkou trať. Přeskakoval jsem nábytek a přitom jsem se snažil rozepnout pásek na svých kalhotách. Myslel jsem si, že k cíli v pořádku nedorazím, ale odnesly to jen moje trenýrky.“[80]

Pozření projímadla, které má neblahé okamžité účinky na organismus hlavního hrdiny, studená voda vytékající z přeplněné vany, kam se chtěl ponořit s podřezaným zápěstím, jeptiška vystoupivší z auta, pod jehož kola se hrdina chystal skočit atp. tvoří soubor motivů povídky, jejímž vyústěním je hrdinova rezignace na zamýšlený sebedestruktivní čin. Překotný děj vyprávění zprostředkovávají úsečné věty a absence přímé řeči, komický účinek mají nečekané zápletky a popis situací personálním vypravěčem.

---

[79] Tj. *„(…)literatury, vlastně prózy, kde je pozornost zaměřena především na děj, kompozice je schematická a většinou s hepyendem, je tu zjednodušená kresba postav, záliba ve vnějších efektech a jednoduché jazykové prostředky umožňující snadné čtení.“*
In: URBANEC, Jiří: *K terminologickému vymezení pokleslé literatury* [online]. [cit. 22. dubna 2008]. Dostupné z: http://ubk.fpf.slu.cz/pracovnici/urbanec/doc/k-terminologickemu.doc

[80] Kavka: *Z deníku sebevraha* [online]. 2006 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

Také v povídce „Netypicky v zoo“ nacházíme numerický princip, hlavní postava se ocitá v nesnázích díky svému bizardnímu převleku. Příchod do zoologické zahrady v medvědí masce a následné patálie způsobené nečekaným chováním zvířat tematizuje povídka amatérským způsobem.

„Pokladník zamžikal očima, přičemž mi podal roztřesenou rukou lístek a jeho výraz obličeje se nezměnil.

„Aspoň si zavřete pusu. Mohla by vám do ní vlítnout moucha,“ sdělil jsem mu. Jeho obličej však vypadal ztuhle, načež se mu protočily panenky. A vzápětí se sesul na podlahu pokladny.

„To je strašný. Asi mu nikdy k pokladně nepřišel nikdo převlečený za medvěda,“ pomyslel jsem si v duchu při projití bránou.“[81]

Neoriginální, chybné formulace, nadužívání výrazů „načež“, „poté“, „vzápětí“ pro vyjádření chronologického řazení a kauzálnosti jednotlivých motivů nebo kostrbaté věty („Brzy se všeobecný úprk před býky proměnil v mé honění.“) doprovází také výrazná rozvleklost v líčení jinak dynamického děje prostřednictvím dlouhých souvětí.

Humorným zpracováním tématu se vyznačuje povídka parodující žánr bajky „O prasatech a lidech“ (autor Barman). Svět personifikovaných zvířat (kanec Vladimír a bachyně Anežka) mluvících lidskou řečí se dostává do bezprostředního kontaktu se světem lidí (turista Pepa) a již úvodní věty vyprávění signalizují poučný význam povídky. Varování před směšováním těchto dvou soběstačných světů, ze kterého nevzejde nikdy nic dobrého, je realizováno prostřednictvím hlavní postavy, která se rozhodne vydat na výlet do lesa. Jedná se o typ nadšeného turisty, kochajícího se krásou přírody očima i hledáčkem fotoaparátu bez ohledu na to, zda je v lese vítaným hostem či nikoliv. A jelikož vítán není, vymyslí prasata léčku, na kterou nakonec doplatí sama díky láhvi rumu coby zhoubného alkoholového démona, zavlečeného do prostředí lesa turistou Pepou. Opilý kanec spadne sám do močálu a turista zděšený agresivitou lesního světa, který se navenek zdál tak mírumilovnou oázou klidu, prchá zpět do civilizace.

„Po chvilce ostrého běhu se Pepa ohlédl a uviděl Vladimíra, jak stojí a usmívá se, protože zahnal Pepu do močálu, kterému prasata chrochtají Polykač prasat. Jenže v prasečtině nejsou prasata prasaty, ale prasaty jsou nazýváni příslušníci lidské rasy.

(...) Od těch časů je u Polykače prasat pachové varování, že alkohol způsobuje rychlou a nepříjemnou smrt.“ [82]

---

[81] Fungus2: *Netypicky v zoo.* [online]. 2007 [cit. 22. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

[82] Barman: *O prasatech a lidech* [online]. 2007 [cit. 24. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Člověk v kontaktu se zvířetem může být tematizován i zcela jinak. Místo překotného děje líčeného s využitím dynamických sloves a krátkých vět, které nalézáme v předchozích humoristických povídkách, využila autorka povídky „Vyznání“ (autor Weichtier) v rovině syžetu dialogické formy. Důmyslné řazení významů v textu umožňuje dospět k překvapivé pointě, autorský záměr šokovat a zároveň pobavit je naplněn díky polysémii, vedoucí čtenáře k mylné interpretaci děje.

„Jan sáhl za sebe a zvedl svazek polních bylin docela lákavé vůně.
„Natrhal jsem ti bylinky, Jindřiško, ty, co máš tak ráda. Jsou jenom pro tebe. Podívej, mám tu chleba a sýr, posvačíme spolu a pak si popovídáme.“
(...)
Jan to vydržel jen chvíli: „No tak, řekni něco, má milovaná, přece mi nedáš košem. Alespoň to jedno slůvko, prosím. Slibuju, že tě budu nosit na rukou, i kdybych si měl třeba udělat kýlu!““[83]

Tématem povídky je láska pastevce Jana k Jindřišce, která v povídce není blíže specifikována. Na základě jednotlivých indicií použitých v obsahu vyprávění čtenář v průběhu čtení interpretuje text jako povídku s motivem milostného vztahu dvou lidí, hra se čtenářem však v závěru vygraduje odhalením Jindřiščiny ovčí identity.

[83] Weichtier: *Vyznání* [online]. 2007 [cit. 24. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.saspi.cz

4. Formální prvky syžetu

Analýza povídek na literárních serverech zahrnuje v naší práci i typologii vypravěče a rozbor jazykové roviny textu. Tyto společně s tematickou klasifikací vypovídají o trendech a tendencích současné amatérské povídkové tvorby, jež se snažíme v naší práci zmapovat a blíže definovat. Při statistikách vycházíme z výše citovaných textů coby primárního materiálu zkoumání. V charakteristice vypravěče v kapitole 4.1 se opíráme o *Teorii vyprávění* Franze Karla Stanzela (1988) a užíváme jeho typologii vypravěče a klasifikaci vyprávěcích situací jako teoretická východiska analýzy. Jazyková rovina povídek je podrobena zkoumání v poslední kapitole, všímáme si jazykových prostředků v textech primárně na ose spisovnost/ /nespisovnost a doplňujeme dvě povídky, které jsou specifické autorskou hrou s jazykem.

4.1 Typologie vypravěče

Znakem každého narativního textu je zprostředkovanost. Narativní umění je tím odlišeno například od dramatu nebo filmu, kde příběh bezprostředně vnímáme sluchem i zrakem, a v souvislosti se zprostředkovaností Stanzel používá termínu *„point of wiev“*, tj. hledisko vyprávění. Stanovisko, z něhož je příběh vyprávěn nebo vnímán postavou narativního textu, zahrnuje dva aspekty – vyprávět / dozvídat se. Podle těchto a dalších znaků Stanzel rozlišil několik základních typů vypravěče[84]:

a) **nadosobní vypravěč** (vševědoucí, fyzicky nepřítomen ve fiktivním světě, má neutrální postoj k vyprávěnému, nejčastěji prostřednictvím er-formy)

b) **autorský vypravěč** (vševědoucí nebo s limitovaným hlediskem, fyzicky nepřítomný ve FS, angažovaný, realizuje se ich- nebo er-formou)

c) **personální vypravěč** (postavou přítomnou ve FS, má limitované hledisko, ale je vševědoucí ve vztahu k sobě samotnému, angažovaný postoj, využití er- nebo ich- formy)

d) **reflektor** (také postavou FS, ale nesplývá s ní, vypráví skrz její vědomí, využití er-formy)

e) **oko kamery** (naprosto odosobněný vypravěč, hledisko je limitované pouze na vnější smyslové vjemy, dochází k scénickému zobrazení, zaujímá neutrální postoj

[84] STANZEL, Franz Karl: *Teorie vyprávění*. Praha: Odeon 1988.

Podíváme-li se na povídky, z nichž byly výše citovány krátké úryvky, zjistíme, že nejčastějším typem zprostředkovatele vyprávění je vypravěč personální, sledující události z vnitřní perspektivy, často využívající formy vnitřního monologu vyjadřovaného nevlastní přímou nebo polopřímou řečí. Naopak ke změně vypravěčských perspektiv - typickému postupu postmoderní prózy - dochází v povídkách jen výjimečně, jako typ vypravěče v povídce zcela chybí oko kamery.

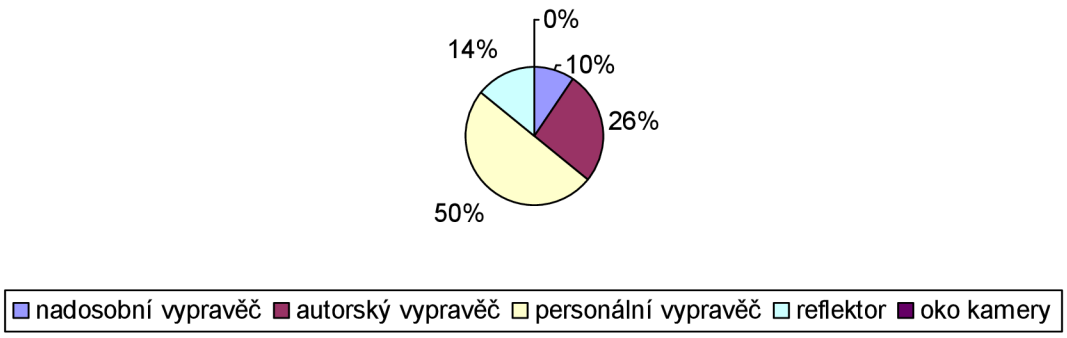

Dominující typ personálního vypravěče jako zprostředkovatele narativu nacházíme především v realistické próze, kde jeho zastoupení odpovídá 69 %. V rámci této narativní strategie dominuje způsob promluvy v 1. slovesné osobě jednotného čísla (ich-formě), která vzbuzuje čtenářův dojem autentičnosti prožitku situace mluvčího, viz například povídky „Čtyři stěny“, „Nesplněné přání“, „Nejsem nikdo“, „V pekle betonový civilizace“. Nejméně je ich-forma personálního vypravěče zastoupena v prózách dobrodružných, což koresponduje s kompozicí zdůrazňující dějové složky textu. Hlavní postava je primárně realizátorem akcí, její vnímání a psychické stavy nejsou funkčním prostředkem narativu, proto stojí v pozadí a vypravěč promlouvá v er-formě.

4.2 Jazyková rovina vyprávění

Jazyková rovina textu spoluutváří poetiku uměleckého díla, v závislosti na literárním druhu mluvíme v této souvislosti o aktualizační funkci básnického jazyka nebo iluzi autenticity v případě děl prozaických. Jelikož je předmětem našeho zkoumání žánr povídky, lze konstatovat, že jazyk textu tvoří funkční složku vyprávění hned několikerým způsobem. Sám může mít aktualizační funkci (neologismy jako součást autorské invence), přímá řeč v dialozích postav sugeruje čtenáři iluzi autentického záznamu rozhovoru, řeč postav je prostředkem jejich nepřímé charakteristiky atp.

Jazyk povídky koresponduje s tematickou rovinou textu, proto například dramatický děj vyžaduje v použitém lexiku dynamická slovesa, expresivní výrazy či věty zvolací. Autoři uvědoměle užívají výrazů patřících do jednotlivých útvarů národního jazyka, hovorová čeština jako složka spisovného jazyka je typická pro dialogy zachycené ve vyprávění, a jak se můžeme dále přesvědčit, autoři také užívají (1) dialektismy či (2) obecnou češtinu coby útvary nespisovné češtiny a zřídka také (3) poloútvary , tj. slang, argot, profesní mluvu. V rámci této klasifikace lze souhrnně zmínit povídky:

(1) **Dialektismy** – „Žene se búřka“, „Odérem proti uniformám“

(2) **Obecná čeština** – „Tvrdá realita“, „V pekle betonový civilizace“, „Bůh se nudil“, „Je silvestrovská noc“, „Kopal jsem na zahradě díru“

(3) **Slang, argot, profesní mluva** – „Diagnóza masového vraha“, „Z deníku mladé policistky“, „Je silvestrovská noc“, „Bůh se nudil“

V oblasti užitého lexika dále nalézáme výrazy periferní, tedy (a) archaismy, (b) neologismy, (c) vulgarismy nebo naopak (d) deminutiva.

(a) **Archaismy** – „Proč jsem si toho chlapa brala“, „Říjnová noc“

(b) **Neologismy** – „O prasatech a lidech“

(c) **Vulgarismy** – „Tvrdá realita“, „Setrvačnost“, „Vášnivý básník“

(d) **Deminutiva** – „Beránek“, „Nesplněné přání“

Zvláštní postavení zaujímají z hlediska užití jazyka povídky „Neporozumění“ (autor Behram Hrafn) a „Příliš starý na pláč“ (autor Lakrov). V těchto povídkách je sám jazyk tematizován - znalost odlišných jazykových kódů vytváří mezi postavami fikčního světa

komunikační bariéru, jež nepřímo zapříčiňuje pozdější události.

Chvíli zmateně bloudil mezi řádky a hledal, kterým výrazem je vlastně určeno, že to všechno říká muž ženě. „Tady je to," našel konečně a ukázal prstem.
„Je to hodně ošklivé slovo?"
„To ani ne, ale ten tvar..." došlo mu, že tuhle závislost pomocí své slovní zásoby nevysvětlí.
„Holka nesmí říkat prudel?"
„Říká se prodal, a holka by měla říct prodala."
„Tak jo. Budu říkat pru-da-la," odslabikovala po něm."[85]

nebo také

„Blondýnčin otec pokračoval ve svém monologu:
„Jenom se bojím, aby tihleti feťáci nevlezli k nám do zahrady a nedělali nějakej bordel. Budu muset hlídat celou noc barák se vzduchovkou. Přelož to."
„My fater afraid od my house, ... in night, he must protect house with weapon.
Můj otec se obává o můj dům, ... v noci musí dům hlídat zbraní."
„Tohle město je horší než nejhorší čtvrti Chicaga!" řekla Jane anglicky.
„Přelož to," poručil Blondýnce otec.
„Toto město mi připomíná Chicago," přeložila Blondýnka, protože rozuměla jenom začátku rychle vyřčené věty, zbytek si domyslela.
„Opravdu?" usmál se otec a zabočil do vjezdu k rodinnému domku."[86]

[85] Lakrov: *Příliš starý na pláč* [online]. 2008 [cit. 24. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz
[86] Behram Hrafn: *Neporozumění*[online]. 2007 [cit. 24. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

Závěr

Jak jsme se přesvědčili v naší práci, kvalita amatérských povídek na internetových literárních serverech je ovlivňována několika základními faktory. Anonymita ve virtuálním prostředí skýtá možnost k nezávazné tvorbě mladých autorů, kteří tvoří převážnou většinu publikujících. To je dáno především uživatelskými znalostmi internetu a interaktivitou, činící z publikování děl spíše alternativní druh zábavy, a také možností zjišťovat zpětnou vazbu v počátcích svého tvůrčího úsilí, která tuto věkovou skupinu k návštěvě literárního serveru také motivuje. Spolu s absencí odborného kritického hodnocení a s tím souvisejícího třídění děl podle kvality tak dochází ke kontraproduktivnímu zahlcování serverových databází a z tohoto závratného množství textů lze následně jen stěží vyabstrahovat hodnotná díla, která svým charakterem ostatní převyšují. Skeptický přístup k internetovým povídkám coby literatuře umělecké je proto pochopitelný. V rámci literární produkce však amatérská tvorba na internetu tvoří specifickou oblast, jíž není možné nadále ignorovat, protože i z tohoto prostředí vycházejí autoři uchytivší se na oficiální literární scéně.

Proto bylo naším záměrem přinést nové informace z tohoto dosud neprobádaného prostředí, a to v rámci odborné analýzy amatérské povídky. Na základě získaných informací můžeme konstatovat následující.

Nejvíce byly v námi pořízeném materiálu zastoupeny povídky s realistickou tematikou. Autoři záměrně pracují s motivy osamění, neporozumění a všednodennosti tak, aby vytvořili sugestivní reálný obraz frustrovaného protagonisty. Hlavní postava fikčního světa je zachycena ve fázi, kdy se pokouší zorientovat ve svých vztazích a vlastních potřebách, spoluutvářejících její identitu. Formálně bývá využito asociativního proudu myšlenek v rámci vnitřního monologu vypravěče, přímé nebo nepřímé charakteristiky, v textu dochází k prolínání lyrických a epických pasážích, dějová složka je potlačena na úkor psychologie postav. V povídkách s dětským hrdinou nacházíme neoriginální zpracování tématu, povídka milostná je doménou ženských autorek, které se nevyvarovávají patosu a sentimentálnímu ladění textů, lyrizující tendence dominují v povídce existenciální. Pro amatérskou realistickou povídku je dále charakteristický personální vypravěč, v jehož rovině je užíváno spisovného jazyka, řidčeji pak obecné češtiny a dialektismů.

V povídce dobrodružné tvoří nejpočetnější skupinu žánr sci-fi a fantasy. Hlavní hrdina tohoto typu prózy figuruje jako zprostředkovatel často překotného děje, na úkor dějové linie ustupuje do pozadí přímá řeč i psychologie protagonisty a z tohoto důvodu je v pásmu vypravěče zastoupen převážně reflektor a typ vypravěče autorského. Děj je zasazen do exotického prostředí vesmíru nebo blíže nespecifikovaného fantastického světa, výrazná je schematičnost postav hyperbolizovaných vlastností i užívání expresiv k dotváření dramatičnosti děje.

Vedle těchto dvou tematických kategorií jsme se zabývali také povídkou satirickou a humoristickou. Zatímco satirické texty dostály svému ironickému a kritickému vyznění, humoristické povídky pojali autoři zcela konvenčně, schematický postup kompozice s neoriginálními zápletkami vypovídají o autorské nepřipravenosti na tak výsostný žánr, jakým humoristická próza je.

Zcela na okraji autorského zájmu stojí próza historická a detektivní. Při hlubším zamyšlení je důvod tohoto jevu snadno odvoditelný. Oba žánry vyžadují propracovaný syžet a specifické lexikum, což, jak se ukázalo, zatím zjevně není v kompetencích mladých autorů, kteří se teprve pokoušejí orientovat v literární tvorbě, potažmo ve svém životě vůbec.

Bibliografie

POUŽITÁ LITERATURA PRIMÁRNÍ

www.epika.cz

Mýna: *Tobě* [online]. 2007 [cit. 10. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

Mýna: *Čtyři stěny* [online]. 2007 [cit. 10. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

Mýna: *O realitě* [online]. 2007 [cit. 10. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

Bohouš: *Spisovatel* [online]. 2006 [cit. 11. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

Jessie.1629: *Nad propastí* [online]. 2007 [cit. 11. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

Morricone The God: *Kopal jsem na zahradě díru* [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

Jessie.1629: *Já bych…* [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

Jessie.1629: *Včera* [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

Jessie.1629: *Nejsem Nikdo* [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

Olaf: *Pan Mrtvý* [online]. 2007 [cit. 19. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

Olaf: *Lovecký den* [online]. 2007 [cit. 19. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.epika.cz

Yildirim: *Můj Anděl* [online]. 2006. Dostupné z: http://www.epika.cz

i.l.n.: *Velký podzimní bál* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.epika.cz

i.l.n.: *Byl to podivín…* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.epika.cz

Leila: *Cvrčkové, bublinky a mrtvé duše* [online]. 2006. Dostupné z: http://www.epika.cz

Leila: *24. prosinec* [online]. 2004. Dostupné z: http://www.epika.cz

Leila: *Žijeme jen n-krát* [online]. 2004. Dostupné z: http://www.epika.cz

Leila: *Dnes jako včera* [online]. 2005. Dostupné z: http://www.epika.cz

Lori: *Interview* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.epika.cz

Lori: *Druhá šance*[online]. 2007. Dostupné z: http://www.epika.cz

Diamond.Took: *Setkání* [online]. 2006. Dostupné z: http://www.epika.cz

Diamond.Took: *Carský soumrak* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.epika.cz

Trnková: *Nic je krátké slovo* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.epika.cz

Pomeranč: *Vězeň* [online]. 2006. Dostupné z: http://www.epika.cz

anquetil: *Na moravské svatbě 1* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.epika.cz

www.pismak.cz

Fil: *Žena „Osmá“* [online]. 2007 [cit. 8. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

zenskyelement: *Proč jsem si toho chlapa brala…* [online]. 2007 [cit. 8. dubna 2008].

Dostupné z: http://www.pismak.cz

chača: *Bouřka* [online]. 2007 [cit. 8. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Hariet: *Žene se búřka* [online]. 2007 [cit. 8. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

štefka: *Beránek...* [online]. 2007 [cit. 10. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Snapp: *Nesplněné přání* [online]. 2007 [cit. 8. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

evelina.ta: *Účа* [online]. 2007 [cit. 8. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Ze: *Tvrdá realita* [online]. 2007 [cit. 10. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Owecka: *Poslední setkání* [online]. 2007 [cit. 10. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Genevieve: *Mata Hari* [online]. 2007 [cit. 10. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

JdC: *Touha* [online]. 2007 [cit. 11. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Princezna z maloměsta: *V pekle betonový civilizace* [online]. 2007 [cit. 11. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Gaxtra: *Zpověď blbý holky* [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

tamia: *Bůh se nudil*. [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Lelli: *Budu*. [online]. 2007 [cit. 14. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Gaxtra: *Najlin* [online]. 2007 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Evellyn: *Salvův příběh* [online]. 2007 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Corso: *Nuri Bej* [online]. 2007 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Kamil Sikora: *Cesta do hlubin umělcovy duše* [online]. 2007 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Kamil Sikora: *Diagnóza masového vraha* [online]. 2007 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Kamil Sikora: *Z deníku mladé policistky* [online]. 2007 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Aniss: *Drbny* [online]. 2007 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Fungus2: *Netypicky v zoo.* [online]. 2007 [cit. 22. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

Barman: *O prasatech a lidech* [online]. 2007 [cit. 24. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.pismak.cz

La Chance: *Příkop aneb Není zač* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.pismak.cz

www.saspi.cz

m2m: *Není co ztratit* [online]. 2007 [cit. 19. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Weichtier: *Vyznání* [online]. 2007 [cit. 24. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Yfča: *Andělé to nemají lehké* [online]. 2006. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Vlaďka: *Příběh faraonova bezejmenného stavěče krve* [online]. 2006. Dostupné z: http://www.saspi.cz

duddits: *Upíři* [online]. 2006. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Kev: *Vlk* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.saspi.cz

duddits: *Dračí město* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Snílek: *Smrt* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Zuzka Brouk: *Maminko*[online]. 2007. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Confutatis: *Jak blázincem všední den proběhl* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Mathew: *Ironie osudu* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Jemná sukuba: *Hanka a Sam* [online]. 2006. Dostupné z: http://www.saspi.cz

lucinda: *Hra na schovávanou* [online]. 2008. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Brambas: *Gimli běžel lesem* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Lilein: *Elfa* [online]. 2006. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Amazonka: *Déšť* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Kaunas Iza: *Cesta* [online]. 2006. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Charlie: *Anděl* [online]. 2006. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Mathew: *Alkoholik* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Dani: *Bambulka v zemi skřítků* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Edvin: *Kuřačka* [online]. 2008. Dostupné z: http://www.saspi.cz

Shadow: *Oběť* [online]. 2008. Dostupné z: http://www.saspi.cz

lucinda: *O čem ženy sní?* [online]. 2008. Dostupné z: http://www.saspi.cz

www.totem.cz

Rafael: *Samuraj v zádech* [online]. 2007 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

Agatha: *Vuvlo, Gočon a Skřítek* [online]. 2008 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

Behram Hrafn: *Leonardo da Beethoven le bonapart von Einstein Mendělejovič* [online]. 2007 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

Milan Březina: *Prokletý rod* [online]. 2007 [cit. 16. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

smrťák: *Válka na Gorgomě* [online]. 2008 [cit. 19. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

Vyo: *Sar* [online]. 2008 [cit. 19. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

Měrka_out: *Vášnivý básník* [online]. 2008 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

Kavka: *Z deníku sebevraha* [online]. 2006 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz

saphra: *Voják* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.totem.cz

saphra: *Viking* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.totem.cz

anonymous: *Stezka odvahy* [online]. 2008. Dostupné z: http://www.totem.cz

grogy: *Primus Dilectio* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.totem.cz

R.e.s.a…: *Gotický styl* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.totem.cz

smrťák: *Legenda o krásné Ziguldě* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.totem.cz

Měrka_out: *Ztráta identity* [online]. 2008. Dostupné z: http://www.totem.cz

Měrka_out: *Jsem stará, brzy mi bude dvacet* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.totem.cz

Baunka: *Kůň* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.totem.cz

Bahram Hrafn: *Neporozumění* [online]. 2007. Dostupné z: http://www.totem.cz

Rachell: *Polovln* [online]. 2008. Dostupné z: http://www.totem.cz

Adam Josef: *Zbabělec* [online]. 2008. Dostupné z: http://www.totem.cz

Arid: *Střevíc z Alexandrie* [online]. 2008. Dostupné z: http://www.totem.cz

Bahram Hrafn: *Proč tě nemám rád* [online]. 2008. Dostupné z: http://www.totem.cz

smrťák: *Pověst o Wloganech* [online]. 2008. Dostupné z: http://www.totem.cz

lakrov: *Příliš starý na pláč* [online]. 2008. Dostupné z: http://www.totem.cz

smrťák: *Život Zenona z Brathu* [online]. 2008. Dostupné z: http://www.totem.cz

POUŽITÁ LITERATURA SEKUNDÁRNÍ

ČERNÝ, Václav: *Co je kritika, co není a k čemu je na světě*. Brno: Blok 1968.

ČERVENKA, Miroslav: *Obléhání zevnitř*. Praha: Torst 1996.

HAMAN, Aleš: *Úvod do studia literatury a interpretace díla.* Jinočany: H&H 1999.

INGARDEN, Roman: *O poznávání literárního díla.* Praha: Československý spisovatel 1967.

JANÁČEK, Pavel a kol.: Povídka, román a periodický tisk v 19. a 20. století. Sborník.

KASAL, Lubor: Pohoda navenek, velký zmatek uvnitř. Rozhovor s Jonášem Hájkem. *Tvar* 11, 2007.

KASAL, L. – SPRÁVCOVÁ, B.: Publikovat od středy do pátku. *Tvar* 11, 2006.

KOUBKOVÁ, Míla: Dobře sjetý debut [online]. 2007 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/p_kultura.asp?c=A070502_110540_p_kultura_wag

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava: *Průvodce literárním dílem*. Jinočany: Nakladatelství H&H 2002.

Lyryk: Re: poděkování sojce [online]. 2007 [cit. 21. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.totem.cz/forum/read.php?f=4&i=11571&t=11398&phorum_auth=1

MACHALA, Lubomír: *Literární bludiště.* Praha: Brána 2001.

Myguianta: ….. ??? [online]. 2007 [cit. 8. dubna 2008]. Dostupné z: http://www.literra.cz/index.php

NEFF, Ondřej – OLŠA, Jaroslav, jr.: *Encyklopedie literatury science fiction.* Jinočany: H&H 1995.

STANZEL, Franz Karl: *Teorie vyprávění*. Praha: Odeon 1988.

URBANEC, Jiří: *K terminologickému vymezení pokleslé literatury* [online]. [cit. 22. dubna 2008]. Dostupné z: http://ubk.fpf.slu.cz/pracovnici/urbanec/doc/k-terminologickemu.doc

Přílohy

Tabulka 1

NÁZEV SERVERU, ZALOŽENÍ	ADRESA SERVERU	STRUČNÝ POPIS
Andra, 2004	http://andra.unas.cz	Redakční systém vzniklý pro prezentaci literárních děl.
AG revue -	www.agrevue.com	Tento server je věnován AGÝISMU, neboli osobitému tvůrčímu stylu.
Blue World, 2001	www.blueworld.cz	Tento server je zaměřen na poskytování prostoru pro začínající i pokročilé autory literárních děl.
Červený vrabec, -	http://cervenyvrabec.webpark.cz	Literární web. Poezie, próza, rozhovory. Možnost publikování vlastních literárních výtvorů.
Černý Lord, 1997	www.cernylord.cz	Literární server se zaměřením na fantasy, sci-fi a horor. Trvale probíhající prestižní soutěž pro autory. Možnost zveřejnění amatérských povídek.
EPIKA, 2005	www.epika.cz	Literární server s možností vlastní publikace a literární soutěží.
Imagination, 2007	http://imagination.own.cz	V současnosti je uživatelům k dispozici část Povídky, do které může přispívat každý. Stačí svůj výtvor publikovat v diskusním fóru.
Jeremiho Čítárna, 2001	http://fantasy-scifi.net	Literární server shromažďující výtvory převážně amatérských spisovatelů bez tematického či jiného omezení (fantasy i beletrie, básně, úvahy, povídky), s možností on-line vkládat vlastní texty včetně ilustrací.
kaja47.wz.cz, 2004	http://mujweb.cz/www/k47	Stránky zaměřené na povídky, poezii, úvahy, komiks. Můžete pouze číst nebo zaslat vlastní tvorbu.
Liter.cz, 2000[87]	www.liter.cz	Literární server: Básně, Básničky, Povídky, Poezie, Úvahy, Pohádky, Romány, elektronické knihy, recenze knih.
LiTerra, 2003	www.literra.cz	Literárně společenská země. Místo pro vážná zamyšlení i pro příjemnou zábavu.
mezera.org, 2007	www.mezera.org	Literární server pro začínající nebo nazavedené autory zaměřený na poezii, prózu, hudební texty a jiné literární žánry
Minimax.cz, -	www.minimax.cz	Umělecký server na podporu umělců - básníků, malířů, fotografů, kteří mají možnost zcela zdarma zveřejnit svá díla.

[87] In: http://www.czlit.cz/main.php?pageid=25

Pište-Povídky.cz, 2007	http://piste-povidky.cz	Literární projekt podporující mladé spisovatele a talenty. Jediné místo na českém internetu, kde můžete nechat ohodnotit své dílo či hodnotit díla cizí.
Písmák, 1997	www.pismak.cz	Literární server, podporující amatérské umění.
Poeta.cz, 2001	www.poeta.cz	Literární a poetický server (poezie, povídky, on-line povídky).
SASPI.cz, 2005	www.saspi.cz	Literární server - Společenství Amatérských spisovatelů. Možnost publikace vlastních děl, komentáře, hodnocení, fórum, chat.
SEM-SEM, 2008	www.sem-sem.cz	Chce přinášet co nejkvalitnější texty co nejrozmanitějšího obsahu - reportáže, úvahy, recenze či pozvánky, ale zároveň také básně, povídky, fejetony a další.
Temnoles, 2007	www.temnoles.cz	Čtenáři čtenářům, autoři autorům. Poezie, próza, povídky, básně, úvahy.
TOTEM, 1999	www.totem.cz	Totem je neziskový internetový kulturní magazín a zároveň prostor pro všechny, kteří chtějí prezentovat svá díla.
Writemania, -	www.writemania.org	Server prezentuje literární díla uživatelů internetu. Zaslané příspěvky nejsou cenzurovány, jsou uváděny v plném znění tak, jak byly zaslány.

Zdroj: www.google.com + jednotlivé internetové stránky serverů

Tabulka 2

Název	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)
Andra	2004	2	12	ne	ano	ne	ano
AG revue	-	6	23	ne	ne	ne	ne
Blue World	2001	1695	13762	ano	ano	ano	ano
Červený vrabec	-	18	153	ne	ne	ne	ano
Černý Lord	1997	111	263	ano	ano	ne	ne
EPIKA.cz	2005	1826	13273	ano	ano	ano	ano
Imagination	2007	3	3	ano	ano	ne	ano
Jeremiho Čítárna	2001	9	15	ano	ano	ano	ne
kaja47.wz.cz	2004	16	243	ano	ano	ne	ano
Liter.cz	2000	8753	116745	ano	ano	ano	ano
LiTerra	2003	4251		ano	ano	ano	ano
mezera.org	2007	288	2201	ano	ano	ano	ano
Minimax.cz	2001	1755	-	ano	ano	ano	ano
Pište-Povídky.cz	2007	384	1960	ano	ano	ano	ano
Písmák	1997	29806	181457	ano	ano	ano	ano
Poeta	2001	1098	2651	ano	ano	ne	ano
SASPI.cz	2005	2212	13113	ano	ano	ano	ano
SEM-SEM	2008	4	20	ne	ne	ne	ano
Temnoles	2007	186	889	ano	ano	ne	ano
TOTEM	1999	16821	207130	ano	ano	ano	ano
Writemania	-	72	168	ano	ne	ano	ano